

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

David Veselý

Smluvní právo autorské

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Irena Holcová

Katedra: Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

Datum uzavření rukopisu: 4. 9. 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 114 912 znaků včetně mezer.

Praha, 4. 9. 2019

David Veselý

Poděkování

Tímto bych chtěl velice poděkovat vedoucí mé diplomové práce JUDr. Ireně Holcové za cenné rady, připomínky, ale také za ochotu a profesionalitu, které mi výrazně usnadnily vypracování mé práce.

Dále bych rád poděkoval své přítelkyni Nikole, mamince Petře a celé své rodině za nehynoucí trpělivost a ochotu po celou dobu mých dlouhých studijních let.

Obsah

Úvod	1
1 Prameny smluvního práva autorského	2
1.1 Mezinárodní prameny	2
1.2 Právo Evropské unie	3
1.3 Ústavní předpisy	5
1.4 Zákonné a podzákonné předpisy	5
2 Základní pojmy	7
2.1 Duševní vlastnictví	7
2.2 Autorské právo	7
2.3 Autor	10
2.4 Autorské dílo	11
3 Licence	15
3.1 Rozlišení licencí	15
3.1.1 Smluvní licence	15
3.1.2 Zákonné licence a volná užití	17
3.1.3 Nucená licence	18
3.2 Základní druhy licencí	19
3.2.1 Licence omezené a neomezené	19
3.2.2 Licence výhradní a nevýhradní	22
4 Autorskoprávní licenční smlouva	26
4.1 Vznik licenční smlouvy	26
4.2 Subjekty licenční smlouvy	26
4.3 Účel licenční smlouvy	27
4.4 Předmět licence	27
4.5 Obsah licenční smlouvy	28
4.6 Náležitosti autorskoprávní licenční smlouvy	30
4.6.1 Formální náležitosti	30
4.6.2 Podstatné obsahové náležitosti	30
4.6.3 Pravidelné a vedlejší obsahové náležitosti	31
4.7 Dispozice s licencí	32
4.7.1 Podlicence	32
4.7.2 Postoupení licence	33
4.8 Licenční odměna	34
4.9 Zánik licenční smlouvy	36

4.9.1	Odstoupení od smlouvy.....	36
4.9.2	Výpověď.....	38
4.9.3	Zánik licence v souvislosti s právním nástupnictvím.....	39
5	Licenční smlouva nakladatelská	40
6	Licenční smlouva hromadná a kolektivní	42
7	Smlouva o dílo	44
	Závěr.....	47
	Seznam použitých zkratk.....	48
	Seznam použitých zdrojů	49
	Abstrakt	52
	Abstract	53
	Klíčová slova / Keywords	54

Úvod

Diplomová práce se zabývá tématem smluvního práva autorského, které je jednou z podstatných oblastí soukromého práva. V objektivním slova smyslu se autorským právem rozumí soubor právních norem, které upravují vztahy vznikající při vytváření a uplatnění autorských děl. Subjektivně pak můžeme na autorské právo pohlížet jako na konkrétní práva, která náleží autorovi k jím vytvořenému dílu.

Dne 1. ledna 2014 nabyl účinnosti nový občanský zákoník, který značnou měrou přispěl k úpravě smluvní problematiky obsažené v autorském zákoně, se kterým tvoří dva jednoznačně nejvýznamnější předpisy v popisované oblasti.

Práce si klade za cíl podat čtenáři základní přehled autorského práva coby práva duševního vlastnictví se zaměřením na smluvní právo autorské, což byl jeden z hlavních důvodů, proč jsem si zadané téma vybral. Myslím si totiž, že v dnešní době je čím dál podstatnější orientovat se v této složité problematice, jejímž úkolem je především chránit autora na jedné straně a zájmy uživatelů na straně druhé, což se vzhledem k současnému enormnímu rozmachu moderních technologií, internetu a sociálních sítí může jevit jako takřka nemožný úkol. Zároveň se však tento „boom“ dotýká každého z nás, a proto se čtenáři snažím poskytnout srozumitelný a ucelený výklad základních témat pro lepší orientaci v komplexní oblasti smluvního práva autorského.

V první části se zaměřuji na jednotlivé prameny z oblasti autorského práva od mezinárodních předpisů přes ústavní zákony až k zákonným a podzákonným právním předpisům a v další kapitole dotvším úvod práce představením několika základních pojmů, na kterých vysvětluji specifika daného právního odvětví, která jsou podstatná pro pochopení další materie.

Ve třetí kapitole se zabývám licencemi, které jsou rozděleny do třech základních kategorií, které ve stručnosti popisují spolu s vysvětlením problematiky (ne)výhradních a (ne)omezených licencí. Třetí kapitola představuje jakýsi úvod ke stěžejní části mé práce, kterou je autorskoprávní licenční smlouva, které se na čtrnácti stranách věnuje kapitola čtvrtá. Dalšími druhy licenčních smluv (nakladatelské, kolektivní a hromadné) se zabývám v páté a šesté kapitole a diplomovou práci završuji kapitolou sedmou, ve které popisují problematiku smlouvy o dílo.

1 Prameny smluvního práva autorského

Prameny práva lze obecně chápat ve smyslu formálním, materiálním a gnozeologickém. Zatímco pramen práva ve formálním smyslu představuje formu, která obsahuje právní normy, v materiálním smyslu se na prameny práva může nahlížet jako na zdroje, které zobrazují prostředí, ve kterém dané právo vzniká a toto prostředí se poté promítá přímo do obsahu práva a právních norem. Poněkud mimo formální a materiální smysl pramenů práva stojí gnozeologický výklad. Gnozeologické pojetí umožňuje poznat právo širěji než formální stránka pramenů. Cílem poznání totiž nejsou jen zákony a další předpisy, ale i rozhodnutí orgánů veřejné moci, smlouvy, dokumentace a v neposlední řadě také literatura.¹

1.1 Mezinárodní prameny

Součástí právního řádu jsou mimo jiné ratifikované mezinárodní smlouvy, s jejichž ratifikací dal parlament souhlas, jak je uvedeno v čl. 10 a 10a ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen „Ústava“), podle kterých se použije mezinárodní smlouva, pokud stanoví něco jiného než zákon. Tím je v daném smyslu deklarována přednost mezinárodních smluv před zákony.

Mezi nejvýznamnější mezinárodní smlouvy v oblasti autorského práva patří Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl, kterou Československo přijalo v roce 1921 (Česká republika je jí vázána ve znění pařížské revize z roku 1971), ale její původ sahá až do roku 1886, což z ní činí nejstarší mezinárodní smlouvu v této oblasti. Pro autorské právo znamenala ratifikace smlouvy přelom v mezinárodním pojetí práv autora. Bernskou úmluvu spravuje Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO) spolu s organizací UNESCO a Mezinárodním úřadem práce. V současnosti je signatářem Úmluvy naprostá většina států světa. Význam Bernské úmluvy spočívá především v zakotvení základních principů a zásad v odvětví autorského práva. Za zmínku stojí především zásada minimální ochrany autorského práva, zásada teritoriality (autorská práva chrání a řídí právní úprava státu, ve kterém je ochrana uplatňována) nebo zásada asimilace, dle které mají autoři v různých členských státech garantovanou stejnou ochranu jako občané těchto zemí. Bernská úmluva také jako první přišla s tzv. třístupňovým testem, který bude blíže popsán ve třetí kapitole.²

¹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 6., aktualiz. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-454-1, s. 71.

² ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné 3*. 5., jubilejní a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-465-9, s. 167-168.

Především pro státy, které nejsou účastny Bernské úmluvy, vzniká pod patronací UNESCO Všeobecná úmluva o autorském právu z Ženevy roku 1952, jejímž signatářem je naše republika od roku 1960. Úmluva je známa zejména zásluhou zavedení označení „*Copyright*“ (©), do té doby již užívaného v USA, jelikož upravila tzv. copyrightovou doložku, která chránila autory z členských států užívajících neformální ochranu i ve státech založených na principu ochrany formální.³

Mezi další mezinárodní autorskoprávní úmluvy a smlouvy, které ratifikovala Česká republika, patří Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových a televizních organizací z Říma roku 1961 nebo Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (označovaná též jako Dohoda TRIPS), která byla sjednána v rámci Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO) v roce 1994 v Marrakéši.

Významným milníkem pro právo duševního vlastnictví bylo bezpochyby také vytvoření WIPO v roce 1967, dceřiné organizace OSN, pod jejíž hlavičkou bylo přijato několik důležitých úmluv a v současnosti má 191 členských států. Jedná se především o Smlouvu Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském, která byla přijata roku 1996 v Ženevě a svým obsahem navazuje na Bernskou úmluvu, a Smlouvu Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech, která vstoupila v platnost v roce 2002.^{4,5} Obě smlouvy navazují na úmluvy dosud přijaté a reagují zejména na neoddiskutovatelnou digitalizaci světa. Konkrétně se zaměřují na nově vzniklé způsoby užití ve světě internetu a celém digitálním prostředí, novelizují mezinárodní ochranu autorských práv a vylepšují prostředky k jejich ochraně.⁶

1.2 Právo Evropské unie

Z pohledu práva Evropské unie, které členíme na primární (představované zakládajícími smlouvami) a sekundární, je významné zejména právo sekundární v podobě nařízení a směrnic, které jsou v přeshraniční oblasti autorského práva přijímány nejčastěji.

³ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné 3. 5.*, jubilejní a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-465-9, s. 168.

⁴ *Členství ČR v nejvýznamnějších mezinárodních autorskoprávních úmluvách a smlouvách.*

Ministerstvo kultury ČR. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/clenstvi-cr-v-nejvyznamnejsich-mezinarodnich-autorskopravnich-umluvach-a-smlouvach-738.html> [cit. 10. 8. 2018].

⁵ *Inside WIPO.* World Intellectual Property Organization. Dostupné z: <http://www.wipo.int/about-wipo/en/> [cit. 10. 8. 2018].

⁶ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné 3. 5.*, jubilejní a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-465-9, s. 169.

Mezi významné sekundární právo EU z pohledu práva duševního vlastnictví patří následující:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 z června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1563 o přeshraniční výměně formátově přístupných rozmnoženin některých děl a jiných předmětů chráněných autorským právem a právy s ním souvisejícími mezi Unií a třetími zeměmi ve prospěch osob nevidomých, osob se zrakovým postižením nebo osob s jinými poruchami čtení;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1564 o některých povolených způsobech užití některých děl a jiných předmětů chráněných autorským právem a právy s ním souvisejícími ve prospěch osob nevidomých, osob se zrakovým postižením nebo osob s jinými poruchami čtení a o změně směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU z února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl online na vnitřním trhu;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU z října 2012 o některých povolených způsobech užití osiřelých děl;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/77/EU ze září 2011, kterou se mění směrnice 2006/116/ES o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES z dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů (kodifikované znění směrnice 91/520/EHS);
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES z prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem (kodifikované znění směrnice 92/100/EHS);
- Směrnice Rady 93/83/EHS ze září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu;

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES z prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících (kodifikované znění směrnice 93/98/EHS);
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES z března 1996 o právní ochraně databází;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES z května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/84/ES ze září 2001 o právu na opětný prodej ve prospěch autora originálu uměleckého díla;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o vymáhání práv duševního vlastnictví.⁷

V mezinárodním právu a právu Evropské unie nalezneme mnoho smluv, nařízení a směrnic pro oblast autorského práva, které však postihují toto odvětví spíše okrajově při přeshraničním styku týkajícího se mezinárodní ochrany autorských práv. Nejvýznamnější a nejběžnější úpravy se vyskytují v právu vnitrostátním, které je blíže rozebráno v následujících podkapitolách.

1.3 Ústavní předpisy

Autorské právo se v ústavních zákonech projevuje v Ústavě a Listině základních práv a svobod. V Ústavě se jedná především o čl. 10, který byl zmíněn výše. V Listině základních práv a svobod (dále jen „LZPS“) se pak v souvislosti s autorským právem uplatní zejména čl. 11, který zakotvuje právo každého vlastnit majetek, a čl. 34 odst. 1, ve kterém je uvedeno: „Práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem.“ První odstavec čl. 34 LZPS tak vytváří naprostý základ pro úpravu práva duševního vlastnictví a autorského práva.

1.4 Zákonné a podzákonné předpisy

Základními prameny autorského práva jsou zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon (dále jen „AutZ“) a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“). OZ upravuje smluvní právo autorské se zaměřením na licenční smlouvy a smlouvu o dílo. Nalezneme v něm však i další důležitá ustanovení pro oblast práva duševního vlastnictví. AutZ je vůči OZ zákonem

⁷ Nařízení a směrnice EU o autorském právu a právech souvisejících s právem autorským. Ministerstvo kultury ČR. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/narizeni-a-smernice-eu-o-autorskem-pravu-a-pravech-souvisejicich-s-pravem-autorskym-695.html> [cit. 15.11. 2018].

speciálním, což znamená, že AutZ se přednostně použije ve všech případech své úpravy. OZ se užije v ostatní problematice, kterou neupravuje AutZ, jak je také stanoveno v § 9 odst. 2 OZ. AutZ upravuje práva autora k jeho autorskému dílu, práva související s právem autorským (např. práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu, práva výrobce zvukového záznamu, právo rozhlasového nebo televizního vysílatele či práva nakladatele na odměnu), právo pořizovatele databáze, kolektivní správu práv autorských a práv souvisejících s právem autorským a ochranu práv podle autorského zákona.⁸

Podzákoné předpisy se problematikou smluvního práva autorského v zásadě nezabývají, a tak v zájmu úplnosti výkladu uvádím vyhlášku č. 488/2006 Sb., kterou se stanoví typy přístrojů k zhotovování rozmnoženin, typy nenahraných nosičů záznamů a výše paušálních odměn.

⁸ Ustanovení § 1 AutZ.

2 Základní pojmy

Následující kapitola specifikuje jednotlivé základní pojmy z oblasti autorského práva a duševního vlastnictví, které jsou důležité pro pochopení podstaty této práce.

2.1 Duševní vlastnictví

Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, která byla roku 1967 podepsána ve Stockholmu, definuje duševní vlastnictví ve svém čl. 2 jako „*práva k literárním, uměleckým a vědeckým dílům, k výkonům výkonných umělců, ke zvukovým záznamům a k rozhlasovému vysílání, k vynálezům ze všech oblastí lidské činnosti, k vědeckým objevům, k průmyslovým vzorům a modelům, k továrním, obchodním známkám a známkám služeb, jakož i k obchodním jménům a obchodním názvům, na ochranu proti nekalé soutěži a všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké.*“

Podle některých autorů tak můžeme duševní vlastnictví popsat jako práva k předmětům průmyslového vlastnictví a k ostatním předmětům duševního vlastnictví, v případě některých práv pak také jako soubor práv k výsledkům tvůrčí činnosti člověka.⁹

2.2 Autorské právo

„Autorským právem v objektivním smyslu se rozumí soubor právních norem, které upravují vztahy vznikající při vytváření a společenském uplatnění autorských děl. Autorským právem v subjektivním slova smyslu se rozumí daná konkrétní práva (oprávnění), jež náleží autorovi k dílu, které svou duševní tvůrčí činností vytvořil.“¹⁰ V objektivním smyslu tak na autorské právo nahlížíme prostřednictvím pramenů, které jsou představeny výše.

Autorské právo je odvětvím práva soukromého a v České republice je v subjektivním smyslu pojato v zásadě dualisticky, což potvrzuje ustanovení § 10 AutZ, kde je uvedeno rozdělení autorského práva na výlučná práva osobnostní a majetková patřící mezi práva absolutní, což znamená, že působí vůči všem. V tuzemsku se k autorskému právu vztahuje tradiční právní skutečnost vzniku díla zároveň se vznikem autorského práva k němu.¹¹

⁹ JAKL, Ladislav. *Právní ochrana duševního vlastnictví*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2011. ISBN 978-80-86855-78-3, s. 35-36.

¹⁰ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné 3. 5., jubilejní a aktualiz. vyd.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-465-9, s. 159.

¹¹ MATĚJČIČNÝ, Tomáš. *Kolektivní správa autorských práv*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-528-9, s. 11.

Dualistická úprava autorského práva se v České republice uplatňuje teprve od roku 2000, kdy nabyl účinnosti stávající AutZ, který se tak vrátil ke koncepci zrušeného zákona č. 115/1953 Sb., o právu autorském. Základní rozdíl mezi výlučnými osobnostními a majetkovými právy lze spatřit především v době jejich trvání. Zatímco osobnostní práva jsou spjata s osobou autora, který je jediný oprávněn k jejich výkonu a nemůže se těchto práv vzdát ani je převést, a zanikají jeho smrtí¹², majetková práva mají AutZ stanovenou dobu trvání obecně po dobu života autora a následujících 70 let po jeho smrti (v případě spoluautorů se doba trvání počítá od smrti posledního z přeživších).¹³ Po uplynutí této doby majetkové právo zaniká a z díla se stává tzv. volné dílo.¹⁴ Neplatí to však výhradně, jelikož majetková práva mohou být předmětem dědictví a mohou tedy přejít na osobu odlišnou od autora, jak uvádí § 26 odst. 2 AutZ.

Majetková autorská práva jsou upravena v § 12 a násl. AutZ. Základním a zcela stěžejním právem autora je **právo dílo užít** uvedené v § 12 AutZ, na základě kterého má autor právo „*své dílo užít v původní nebo jiným zpracované či jinak změněné podobě, samostatně nebo v souboru anebo ve spojení s jiným dílem či prvky a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva.*“¹⁵ Bez udělení tohoto oprávnění může jiná osoba dílo užít jen v případech stanovených AutZ, jak dále uvádí § 12 odst. 1 AutZ. Poskytnutím oprávnění jinému autorovo právo nezaniká, jen mu tímto vzniká povinnost strpět zásah do práva dílo užít v rozsahu stanoveném smlouvou. Jak je uvedeno v jednotlivých písmenech § 12 odst. 4 AutZ, do práva dílo užít spadá především právo na rozmnožování díla (§ 13 AutZ), právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 14 AutZ), práva na pronájem, půjčování a vystavování díla (§ 15, § 16 a § 17 AutZ) nebo právo na sdělování díla veřejnosti dle § 18 a násl. AutZ.

Neméně důležitá jsou však pro autora také tzv. jiná majetková práva uvedená zejména v § 24 a násl. AutZ, kterými jsou právo na odměnu při opětném prodeji originálu díla uměleckého (§ 24 AutZ), právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu (§ 25 AutZ) nebo právo na odměnu v souvislosti s pronájmem originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 25a AutZ).

Autorské právo na odměnu při opětném prodeji originálu uměleckého díla je, jak bylo zmíněno, specifikováno v § 24 AutZ. Jedná se o odměnu z opětného prodeje, tedy

¹² Ustanovení § 11 odst. 4 AutZ.

¹³ Ustanovení § 27 odst. 1 a 2 AutZ.

¹⁴ Ustanovení § 28 AutZ.

¹⁵ Ustanovení § 12 odst. 1 AutZ.

tzv. dodatkovou odměnu, která je hrazena proto, aby autor nebyl zkrácen o možnou budoucí hodnotu svého díla. Podle § 24 odst. 2 AutZ, odměnu platí příslušnému kolektivnímu správci prodávající a obchodník společně a nerozdílně. Fakticky se tato odměna promítá do kupní ceny, kterou při opětném prodeji hradí nový nabyvatel originálu a každý další nabyvatel díla. Právo opětného prodeje má několik obligatorních podmínek uvedených v § 24 odst. 1 AutZ. Na dodatkovou odměnu s každým dalším (opětným) prodejem díla má autor právo tehdy, kdy je jeho originál uměleckého díla, který převedl do vlastnictví jiné osoby, prodáván dále za kupní cenu v minimální výši 1500 EUR, a pokud se tohoto prodeje účastní jako prodávající, kupující nebo zprostředkovatel provozovatel galerie, dražebník nebo jiná osoba soustavně obchodující s uměleckými díly (obchodník).¹⁶

Na odměnu má autor právo také v souvislosti se zmíněným rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu podle § 25 AutZ. Tato odměna se konkrétně týká zveřejněných děl, která lze rozmnožovat pomocí přístroje k zhotovování tiskových rozmnoženin na papír nebo obdobný podklad pro osobní potřebu fyzické osoby, vlastní vnitřní potřebu podnikající fyzické osoby nebo právnické osoby.¹⁷ Druhou variantou jsou pak zveřejněná díla, která lze pro osobní potřebu fyzické osoby rozmnožovat „*na podkladě zvukového, zvukově obrazového nebo jiného záznamu či rozhlasového nebo televizního vysílání jejich přenesením pomocí přístroje na nenahrané nosiče záznamu.*“¹⁸

Ustanovení práva na odměnu v souvislosti s pronájmem originálu nebo rozmnoženiny díla lze pak aplikovat na situaci, kdy „*autor poskytne licenci k pronájmu originálu nebo rozmnoženiny díla zaznamenaného na zvukový nebo zvukově obrazový záznam výrobci takového záznamu.*“¹⁹ Právo na přiměřenou odměnu autorovi vzniká vůči osobě, která bude pronajímat originál nebo rozmnoženinu takto zaznamenaného díla. Nutno podotknout, že tohoto práva se autor nemůže vzdát.²⁰

Osobnostní práva autora jsou práva upravená v § 11 AutZ. Dle § 11 odst. 1 a § 11 odst. 2 AutZ má například autor právo rozhodnout o zveřejnění díla a zároveň zvolit, jakým způsobem bude autorství uvedeno, což je spojeno s možností autora zůstat v anonymitě či vystupovat pod pseudonymem. V souladu s § 11 odst. 3 AutZ má autor dále právo na nedotknutelnost svého díla, čímž je míněno především jeho výlučné právo rozhodovat

¹⁶ MATĚJČIČNÝ, Tomáš. *Kolektivní správa autorských práv*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-528-9, s. 16.

¹⁷ Ustanovení § 25 odst. 1 písm. a).

¹⁸ Ustanovení § 25 odst. 1 písm. b).

¹⁹ Ustanovení § 25a AutZ.

²⁰ Tamtéž.

o jakékoliv změně díla (dle některých názorů například i o zpracování nebo překladu). U osobnostních práv autora se také projevuje zmíněný dualismus autorského práva. Pokud kupříkladu určitá osoba užívá oprávněně na základě licence autorovo dílo, autor se nadále může domáhat ochrany, pokud je při užití snižována hodnota jeho díla. Osobnostní práva zanikají smrtí autora, avšak dle AutZ se uplatňuje tzv. postmortální ochrana.²¹ Ta je blíže specifikována v § 11 odst. 5 tohoto zákona, který uvádí, že si po smrti autora nikdo nesmí osobovat jeho autorství k dílu, dílo smí být užito jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu a v situacích, kdy je to obvyklé, musí být uvedeno jméno autora. Postmortální ochrany se může domáhat osoba autorovi blízká, právnická osoba sdružující autory nebo příslušný kolektivní správce.

Autorské právo má jako každé právo svůj objekt a subjekt. Objektem autorského práva je autorské dílo, subjektem pak autor. Oba instituty jsou představeny v následujících podkapitolách.

2.3 Autor

„Autorem je fyzická osoba, která dílo vytvořila.“ Základní ustanovení týkající se autorství je uvedeno v § 5 odst. 1 AutZ, který ve druhém odstavci tohoto paragrafu zároveň dodává, že v případě souborného díla je autorem *„fyzická osoba, která je tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala.“* Na rozdíl od angloamerického pojetí je v České republice zavedena koncepce, která přisuzuje tvůrčí a duševní schopnosti pouze fyzickým osobám, z čehož vyplývá, že právnická osoba autorem být nemůže. Zároveň je dle povahy autorského díla zřejmé, že autorem může být i osoba, která je omezena na svéprávnosti.²²

Jak bylo řečeno, autor nemusí být veřejně znám, ze zákona má možnost vystupovat pod pseudonymem nebo zcela anonymně.²³ Zákaz zveřejnění totožnosti autora trvá jen do doby, dokud autor neukončí svou anonymitu, nebo pokud se jiným způsobem stane jeho jméno veřejně známým. Pro účely zastupování v případě anonymity platí vyvrátitelná právní domněnka, že autora zastupuje ten, kdo jeho dílo poprvé zveřejnil.²⁴

Zvláštní formou autorství je spoluautorství, jehož podstatou je vznik díla jako díla jediného společnou činností alespoň dvou autorů do doby dokončení díla, při čemž

²¹ MATĚJIČNÝ, Tomáš. *Kolektivní správa autorských práv*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-528-9, s. 17.

²² CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-671-5, s. 20-21.

²³ Ustanovení § 7 AutZ.

²⁴ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-671-5, s. 23.

maximální počet spoluautorů není omezen. Zároveň je třeba dodat, že dle § 8 odst. 2 AutZ za spoluautora není považován „*ten, kdo ke vzniku díla přispěl pouze poskytnutím pomoci nebo rady technické, administrativní nebo odborné povahy nebo poskytnutím dokumentačního nebo technického materiálu, anebo kdo pouze dal ke vzniku díla podnět.*“

Oproti soubornému dílu²⁵ nejsou jednotlivé příspěvky spoluautorů způsobilé být samostatným autorským dílem, respektive způsobilé samostatného užití. Aktivita autorů a jejich jednotlivé činnosti směřující k vytvoření díla musí probíhat před jeho dokončením, nicméně nemusí probíhat současně. Z právních jednání týkajících se spoluautorského díla jsou všichni spoluautoři oprávněni a povinni společně a nerozdílně. Pro nakládání s dílem (dispozice v rámci majetkových a osobnostních práv) musí spoluautoři rozhodnout jednomyslně. V situaci, kdy by jeden z autorů bránil nakládání s dílem bez vážného důvodu, mohou se ostatní spoluautoři obrátit na soud v souvislosti s nahrazením chybějícího projevu vůle. Ochrany práva autorského k dílu spoluautorů před ohrožením nebo porušením se pak může domáhat i jednotlivý spoluautor samostatně. Jestliže se spoluautoři nedohodnou jinak, jejich jednotlivé podíly na společných výnosech z práva autorského k dílu jsou úměrné velikosti jejich tvůrčích příspěvků. Pokud nelze tvůrčí příspěvky spoluautorů rozeznat, mají všichni nárok na stejné podíly ze společných výnosů.²⁶

2.4 Autorské dílo

Objektem autorského práva je autorské dílo, kterým je dle ustanovení § 2 odst. 1 AutZ „*literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam.*“ Tato generální klauzule vychází z Bernské úmluvy (čl. 2 odst. 1) a jedná se o kogentní úpravu, kterou musí splňovat všechna díla, pokud jsou předmětem autorského práva.²⁷

Dle kogentního ustanovení AutZ lze tedy autorské dílo vymezit ve čtyřech základních znacích. Musí se jednat o **dílo literární nebo jiné dílo umělecké nebo vědecké**, které je **jedinečné a vytvořené tvůrčí činností autora ve vnímatelné podobě**. Jedná se o objektivní kritéria, která musí být splněna a nelze tak pouhou dohodou stran zařadit dílo, které zjevně

²⁵ Souborným dílem jsou dle § 2 odst. 5 AutZ například časopis, encyklopedie, výstava a další soubory nezávislých děl, které splňují podmínky díla uvedené v § 2 odst. 1 AutZ.

²⁶ Ustanovení § 8 AutZ.

²⁷ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné 3. 5.*, jubilejní a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-465-9, s. 175.

autorským dílem není, pod autorskoprávní ochranu, nebo ho naopak z autorskoprávní ochrany vyřadit.²⁸

Hned úvodní pojmový znak nabízí několik otázek a příležitost pro poměrně složitou polemiku. Jak poznám, zda se jedná o **dílo literární, umělecké** nebo **vědecké** a kdo v případě nejasností určí, zda vůbec půjde o jednu z těchto kategorií děl? Musí být dílo literární zároveň dílem uměleckým? Druhá otázka vyplývá především z historické kontinuity, kdy předsunutí literárního díla před dílo umělecké obsahovala definice předmětu autorského práva v § 2 zákona č. 35/1965 Sb, autorský zákon. Nicméně je potřeba říci, že podle stávající právní úpravy nejsou literární díla samostatnou kategorií děl chráněných autorským právem, nýbrž se jedná o podskupinu děl uměleckých. Zároveň od sebe díla literární, umělecká a vědecká nelze striktně oddělit, jelikož dochází k jejich častému prolínání. Kupříkladu literární díla se mohou dotýkat jak umělecké tvorby (beletrie), tak tvorby vědecké, a to typicky v případech odborných článků, doktorských prací apod. Za vědecká díla pak obecně můžeme považovat díla využívající vědeckých postupů, pro která jsou typická například zpracování výsledků vědecké činnosti, odborná analýza s vědeckým názvoslovím nebo specifický styl s vlastní strukturou a argumentací.²⁹ Pokud dojde ke sporu, zdali se jedná či nejedná o autorské dílo a do popředí se tak dostane subjektivní kritérium, rozhodnout může jedině soud jako tomu bylo například i v usnesení Nejvyššího soudu 5 Tdo 815/2009.

Jedinečnost, jako další pojmový znak autorského díla, je provázána statistickou nepravděpodobností, aby byl totožný nehmotný předmět vytvořen více osobami nezávisle na sobě. Autorské dílo je tedy vždy individuálním výtvořem a projevem jedinečné individuality autora. Na příkladu jedinečnosti díla lze krásně vysvětlit rozdíl mezi autorským dílem a ostatními druhy práv duševního vlastnictví, respektive práv k nehmotným statkům. Zatímco například vynález může být složen z více částí, které však v naší realitě již určitým způsobem existují (praktické využití žárovky tak mohl zdokonalit klidně někdo jiný než Thomas Alva Edison), Babičku spisovatelky Boženy Němcové nebo symfonickou báseň Vltava skladatele Bedřicha Smetany jen těžko mohl vytvořit jiný autor, jelikož se jedná

²⁸ CHALOUPKOVÁ, Helena a Petr HOLÝ. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*. 3. vyd. Praha: Beck, 2007. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7179-586-5, s. 4.

²⁹ ČADA, Karel. *Chránit / nechránit, to je otázka: výsledky výzkumu a vývoje, jejich ochrana a komercializace*. Plzeň: Alevia, 2014. ISBN 978-80-905538-0-4, s. 126.

o tvorbu, která před vytvořením objektivně neexistovala a nebýt těchto dvou autorů, v dané podobě by nikdy ani nevznikla.³⁰

Tvůrčí činnost autora úzce souvisí s jedinečností autorského díla. Ze samotného výkladu daného výrazu vyplývá, že se nebude jednat o kopírování nebo opakování mechanických či rutinních postupů, nýbrž naopak o činnost, která se ve svém výsledku odlišuje od autorských děl jiných autorů. Tvůrčí činnost tak spočívá ve vytvoření „něčeho“ ve smyslu výsledku, který je určen osobními vlastnostmi tvůrce, bez kterých by daný výtvar nikdy nevznikl. Za tyto osobní vlastnosti lze považovat zejména schopnost tvořit, která je spjata kupříkladu s talentem, zkušenostmi nebo vzděláním tvůrce, ale také s dalšími událostmi

a vjemy, které člověka v průběhu života ovlivňují. Dokud tedy bude každý člověk jiný, nikdy dva autoři nevytvoří dvě totožná autorská díla, pokud se nebude jednat o plagiát jednoho z nich.³¹

Abychom mohli hovořit o autorském díle, musí být člověk v neposlední řadě schopen dílo svými smysly **objektivně vnímat**. Pro právní ochranu je tak nezbytné, aby bylo dílo vyjádřeno v objektivně vnímatelné podobě, tedy takové podobě, kterou je člověk alespoň dočasně schopen postřehnout.³²

Kromě děl jedinečných upravuje zákon také ochranu některých výtvorů, u kterých pro vznik autorskoprávní ochrany stačí pouze tzv. původnost. Za autorské dílo je v souladu s § 2 odst. 2 AutZ považován též počítačový program či fotografie, které jsou původní coby autorův vlastní duševní výtvar, a za stanovených podmínek i databáze.

Podle § 2 odst. 3 AutZ, který hovoří o ochraně jednotlivých fází a částí díla, se autorské právo vztahuje nejen na dílo dokončené, ale také na jeho jednotlivé vývojové fáze a části včetně názvu a jmen postav, jestliže splňují podmínky díla uvedené v § 2 odst. 1 a § 2 odst. 2 AutZ a jde-li o předměty autorského práva v nich uvedené.

Předmětem autorského práva je pak i dílo, které vzniklo tvůrčím zpracováním díla jiného, například překladem do jiného jazyka, jak uvádí ustanovení § 2 odst. 4 AutZ.

³⁰ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-240-0, s. 73.

³¹ TELEČEK, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. Praha: Beck, 2007. Velké komentáře. ISBN 978-80-7179-608-4, s. 18.

³² ČADA, Karel. *Chránit / nechránit, to je otázka: výsledky výzkumu a vývoje, jejich ochrana a komercializace*. Plzeň: Alevia, 2014. ISBN 978-80-905538-0-4, s. 128.

K tomuto zpracování je samozřejmě potřeba svolení autora původního díla a zároveň se skutečně musí jednat o tvůrčí překlad a nikoli jen mechanické přeložení.³³

V souladu s § 2 odst. 1 AutZ je za dílo považováno například dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dramatické, fotografické, výtvarné či dílo choreografické a podobně. Ustanovení § 2 odst. 6 AutZ naopak uvádí negativní demonstrativní výčet a autorským dílem tak není například námět díla sám o sobě, myšlenka, metoda, vědecká teorie nebo statistický graf.

³³ MATĚJČNÝ, Tomáš. *Kolektivní správa autorských práv*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-528-9, s. 13.

3 Licence

Pojem licence pochází z latinského slova „*licentia*“, což lze přeložit jako volnost nebo svoboda. Význam slova licence se dá odvodit také z latinského slovesa „*licere*“, které v překladu znamená dovolit nebo povolit. V právním odvětví je výraz licence využíván v oblasti práva duševního vlastnictví a v nehmotných právech ve významu udělení oprávnění (souhlasu) k využívání nehmotného statku osobou odlišnou od autora.³⁴ Jednou ze základních myšlenek licence je tedy umožnit dalším subjektům užívat nehmotný statek. Dle § 2358 odst. 1 OZ je licence oprávněním k výkonu práva duševního vlastnictví v určitém ujednaném rozsahu, které poskytovatel poskytuje nabyvateli podle citovaného ustanovení licenční smlouvou.

V právu duševního vlastnictví je licenční vztah typickým závazkovým právním vztahem, kterým je založeno oprávnění, které svou povahou ob stojí vedle výlučného autorského práva, které je autorovi zachováno. Při udělení licenčního oprávnění je autorské právo zúženo v rámci obsahu udělené licence. Autorovi nicméně zůstává jeho majetkové autorské právo dílo užívat, které je pouze dočasně omezeno ve prospěch nabyvatele licence a v případě zániku se opět slučuje v osobě autora.³⁵

3.1 Rozlišení licencí

Licence má v právu duševního vlastnictví trojí význam, jak bude popsáno v následujících třech podkapitolách. Rozlišujeme licence smluvní, které jsou nejrozšířenějším druhem licencí a licence zákonné, které jsou upraveny zákonem a lze je rozdělit na úplatné a bezúplatné. Zvláštní třetí oblastí jsou podle nauky licence nucené, které jsou úplatné.

3.1.1 Smluvní licence

Ačkoliv se to na první pohled může zdát nepravděpodobné, s licenční smlouvou se člověk setkává častěji, než si možná sám uvědomuje. V dnešní době plně počítačů a moderních technologií většina z nás pravidelně uzavírá standardizovanou licenční smlouvu EULA (End User License Agreement) především při instalaci nejrůznějších počítačových programů. EULA je smlouvou nevýhradní, jež vymezuje zejména uživatelská práva koncového uživatele zahrnující většinou povolené množství kopií programu a současně zákaz

³⁴ TELEC, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 1, Lidskoprávní základy, Licenční smlouva. 2. upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3, s. 97.

³⁵ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, s. 19.

poskytování sublicencí i postoupení licencí. Licenci uživatel uděluje také například společnosti Facebook, pokud na tuto platformu sdílí obsah (fotografie, videa apod.). V souladu s čl. 3 odst. 3 Smluvních podmínek Facebooku³⁶ je společnosti poskytnuta nevýhradní a bezúplatná licence na použití zveřejněného obsahu.³⁷

Licenční smlouva patří mezi právní tituly užití díla na základě svolení autora, které představuje základní rozdíl mezi licencemi smluvními a mimosmluvními. Poskytovatel licence uděluje nabyvateli (uživateli díla) oprávnění autorskoprávní licenční smlouvou, kterou se podrobně zabývám ve čtvrté kapitole. Poskytovatelem licence může být autor, spoluautor, dědic, zaměstnavatel a v některých případech také objednatel nebo kolektivní správce.³⁸

Pro lepší pochopení problematiky lze licenci přirovnat k nájmu (úplatné užívání cizí hmotné věci), případně k výpůjčce nebo výprose (bezúplatné užívání cizí hmotné věci), při kterých je pronajímatel (vypůjčitel) také nadále vlastníkem věci, kterou pouze povoluje úplatně či bezúplatně užívat jiné osobě.³⁹

Přijetím nového OZ se úprava licenční smlouvy sjednotila pod hlavičkou tohoto zákona. Kromě obecné úpravy smluv pak OZ upravuje také licence k předmětům chráněným autorským zákonem a licenci nakladatelskou.

Licenční smlouva je úplatná, pokud si strany v souladu s § 2366 odst. 1 písm. b) OZ výslovně nesjednají bezúplatnost. Pokud není bezúplatnost stanovena a smlouva není v důsledku toho neplatná, má poskytovatel nárok na obvyklou odměnu typickou pro oblast práva duševního vlastnictví v době uzavření smlouvy. Podrobněji je o licenční odměně pojednáno v podkapitole 4.8.

Licenční smlouva nemusí být dána písemně. Písemná podoba licence je nutná pouze u výhradních licencí a v případě povinnosti zapsat licenci do veřejného seznamu, což se týká především oblasti průmyslových práv (viz ustanovení § 2359 odst. 2 OZ). Také rozdíl mezi výhradními a nevýhradními licencemi bude představen v jedné z následujících podkapitol, konkrétně v podkapitole 3.2.2.⁴⁰

³⁶ *Smluvní podmínky Facebooku*. Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/legal/terms> [cit. 10. 8. 2019].

³⁷ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-240-0, s. 159 a 176.

³⁸ Tamtéž, s. 21 a 161.

³⁹ Tamtéž, s. 158.

⁴⁰ *Licenční smlouva*. Mgr. Marek Martinka. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/licencni-smlouva-95097.html> [cit. 20. 9. 2018].

3.1.2 Zákonné licence a volná užití

Zákonné licence a volná užití patří mezi bezesmluvně dovolená užití díla zákonem a AutZ se jim věnuje v § 29 a násl. Ačkoliv mezi volným užitím a zákonnou licencí nalezneme několik rozdílů (volné užití není například vůbec považováno za užití díla), v současné podobě autorskoprávního dualismu rozdíly mezi volným užitím a zákonnou licencí podle některých názorů v podstatě splývají. V minulosti, v době monistického pojetí autorského práva ve 20. století, bylo mezi těmito instituty rozlišováno především z důvodu povinnosti uvádět jména autorů a děl, což v současném dualistickém pojetí postrádá smysl, jelikož samotný výkon majetkového autorského práva nepředstavuje oprávnění k zásahu do osobnostních autorských práv.⁴¹

Volná užití a užití cizího díla na základě zákonné licence podléhají tzv. třístupňovému testu, který je popsán v § 29 odst. 1 AutZ: „*Výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených zákonem a pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.*“ Z této citace tak vyplývají tři základní pravidla, která musí být splněna, aby byly volná užití či zákonné licence možné. Jedná se o **případy stanovené zákonem, které nesmí být v rozporu s běžným užitím díla a nesmí jimi být dotčeny oprávněné zájmy autora.**

Pro volná užití i zákonné licence jsou významné především právní skutečnosti zveřejnění a vydání díla, jak je uvedeno v § 4 AutZ. Podmínkou pro užití těchto dvou institutů je tedy zpřístupnění veřejnosti, což se netýká výjimek uvedených v § 29 odst. 2 AutZ (například úřední a zpravodajské licence, licence pro školní díla nebo licence pro fotografickou podobiznu). Také v případě těchto výjimek však půjde pouze o některé situace. Například u úředních a zpravodajských licencí jde logicky jen o případy uvedené v § 34 písm. a) a b) AutZ, kde se jedná zejména o účely veřejné bezpečnosti, soudních a správních řízení nebo zpravodajství týkajícího se aktuálních událostí.⁴²

Volná užití jsou takovým nakládáním s dílem, které zákon za stanovených podmínek vylučuje ze své regulace.⁴³ V AutZ jsou blíže popsána v § 30. Obecně se má za to, že za volné se považuje jakékoliv užití díla pro osobní potřebu fyzické osoby, které nemá za následek dosažení hospodářského nebo obchodního prospěchu, jak je také uvedeno v prvním

⁴¹ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, s. 21.

⁴² CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-671-5, s. 77-78.

⁴³ Tamtéž, s. 77.

odstavci § 30 AutZ. Dle ustanovení § 30 odst. 2 AutZ: „Do práva autorského tak nezasahuje ten, kdo pro svou osobní potřebu zhotoví záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu díla.“

Existují nicméně i situace, při kterých je volné užití vyloučeno. Jedná se o užití počítačového programu, elektronické databáze nebo pořízení záznamu audiovizuálního díla při provozování ze záznamu nebo jeho přenosu. V těchto případech je nutné mít licenci, pokud se nejedná o zákonnou licenci k počítačovým programům uvedenou v § 66 AutZ.⁴⁴

Za **zákonné** jsou považovány ty **licence**, které představují oprávnění k užití autorského díla založené zákonem.⁴⁵ Jak je uvedeno v AutZ, jedná se především o oprávnění k užití díla rozmnožováním na papír nebo na podobný podklad, užití díla pro předvedení nebo opravu přístroje, citace, užití díla umístěného na veřejném prostranství, úřední a zpravodajskou licenci, knihovní licenci a další zákonné licence uvedené v AutZ v paragrafech 30a až 39. Pro tuto práci je zajímavá kupříkladu zákonná licence citací, které jsou uváděny v souladu s § 31 odst. 1 písm. a) AutZ, který konstatuje, že do práva autorského nezasahuje ten, kdo ve svém díle užívá v opodstatněné míře výňatky ze zveřejněných děl jiných autorů.

Jak bylo zmíněno výše, volná užití i zákonné licence jsou bezúplatné, existují nicméně i zákonné licence, které se dají považovat za úplatné. Jedná se zejména o půjčky knih a časopisů od veřejných knihoven a dalších obdobných subjektů. Autoři těchto knih a časopisů mají právo na autorskou odměnu za půjčování děl veřejnosti přístupnými knihovnami a dalšími zařízeními uvedenými v § 37 AutZ, kterou za osoby uvedené v § 37 odst. 1 AutZ hradí stát příslušnému kolektivnímu správci. O úplatných zákonných licencích můžeme pak hovořit také v souvislosti s právem výkonných umělců a výrobců zvukových záznamů.⁴⁶

3.1.3 Nucená licence

Nucená licence není v současnosti upravena v AutZ, a tak lze tento pojem mimosmluvní a úplatné licence pro oblast autorského práva hledat jedině v případech překladatelských licencí k zahraničním dílům na základě Všeobecné úmluvy o autorském právu (Ženeva, 1952), která však není v praxi uplatňována.⁴⁷ Nejčastěji se tak nucené licence vyskytují v oblasti průmyslových práv. Konkrétně lze tento pojem nalézt v § 20 zákona č. 527/1990

⁴⁴ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-671-5, s. 80.

⁴⁵ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné 3. 5., jubilejní a aktualiz. vyd.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-465-9, s. 204.

⁴⁶ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, s. 22-23.

⁴⁷ TELEČEK, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 1, Lidskoprávní základy, Licenční smlouva. 2. upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3, s. 98.

Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích. Jelikož je nucená licence zásahem do absolutního práva majitele, je ukládána výjimečně a pouze rozhodnutím orgánu veřejné moci. Ve valné většině případů je uložena v situaci, kdy majitel bez důvodu nechce uzavřít licenční smlouvu, přestože sám patent nevyužívá. Uvalit lze nucenou licenci také z důvodu veřejného zájmu například v oblasti zneužívání patentových monopolů při výrobě léčiv. V těchto případech je veřejným zájmem ochrana zdraví na základě mezinárodních dohod Světové zdravotnické organizace a Světové obchodní organizace.⁴⁸

Mimo zmíněný zákon se institut nucené licence vyskytuje také v § 21 zákona č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin. Podmínky udělení nucené licence jsou zde podobné jako výše a ukládá je ve veřejném zájmu ministerstvo zemědělství.

3.2 Základní druhy licencí

Následující podkapitola představuje a rozřazuje jednotlivé druhy licencí, které se nejčastěji vyskytují u jednotlivých licenčních smluv.

3.2.1 Licence omezené a neomezené

Ustanovení § 2371 OZ v souvislosti s autorskoprávní licenční smlouvou konstatuje: „*Smlouvou autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva autorské dílo užit v původní nebo zpracované či jinak změněné podobě, a to určitým způsobem nebo všemi způsoby užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném.*“ Právě tato citace představuje spolu se základním licenčním ustanovením uvedeném v § 2358 OZ mimo jiné úvod úpravy omezení licencí, která byla ještě před pár lety plně obsažena v AutZ, avšak po přijetí nového OZ se přesunula do tohoto zákoníku. Konkrétně se ustanovení týkající se omezení licence objevuje především v § 2375 a § 2376 OZ, kde je rozlišováno mezi omezením nabyvatele licence a omezením způsobů užití díla, které mohou být omezeny rozsahem především co do množství, místa nebo času. Přestože se neomezenou licencí v zásadě míní neomezenost způsobů a rozsahu licence ve smyslu generální klauzule, podle mého názoru je vhodné neomezenost licence posuzovat i z hlediska úpravy § 2375 OZ, tedy v jiné souvislosti než předjímá § 2376 OZ. Pokud není licence žádnou z těchto variant omezena, jedná se o licenci neomezenou.

Omezení nabyvatele licence. Při výkonu licence je nabyvatel omezen právy autora, která jsou blíže upravena v § 2375 OZ. Konkrétně se jedná o úpravu omezení zásahů ve

⁴⁸ ŠVESTKA, J., DVORÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné* 3. 5., jubilejní a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-465-9, s. 249.

vztahu k označení autora, úpravy názvu a samotného díla nebo spojení díla s dílem jiným či zařazení díla do díla souborného). Obecně se má za to, že jakákoliv intervence do těchto práv autora je možná pouze v případě, že tak bylo ujednáno. Přípustný je i takový zásah, u kterého lze spravedlivě očekávat, že by k němu autor svolil, jak uvádí § 2375 odst. 2 OZ. Ten však není možný u osobnostních práv autora, konkrétně u změny jeho označení. Ke spravedlivým očekáváním nabyvatele se musí přistupovat s ohledem na konkrétní okolnosti různých případů. Jedná se o právní otázku, jejíž přesná podoba může být časem upřesněna jednotlivými rozhodnutími soudů při řešení sporů. Nicméně spravedlivé očekávání slouží především k ochraně nabyvatele, kterému je třeba umožnit řádné užití licence v případě, kdy je potřeba zasáhnout do integrity díla.^{49,50} Předpoklad souhlasu autora s určitým zásahem do díla a jeho názvu nelze aplikovat, pokud si autor v souladu s § 2375 odst. 2 OZ vyhradil s tímto zásahem svolení a tato výhrada je nabyvateli známa. Pokud autor souhlas udělí, z logiky věci vyplývá, že ani v takovém případě nesmí být učiněna změna snižující hodnotu díla, a naopak pokud souhlas udělen není, nelze provést ani tu změnu, která by byla v autorův prospěch.⁵¹

Omezení způsobu užití licence. Autor poskytuje nabyvateli licenci k užití autorského díla určitým způsobem (omezeně) nebo všemi možnými způsoby užití (neomezeně) v omezeném nebo neomezeném rozsahu.⁵² Jak vyplývá z ustanovení § 2376 odst. 1 OZ, autor může licenci omezit na jednotlivé způsoby užití díla, které jsou limitovány rozsahem zejména co do množství, místa nebo času. Licence je poskytnuta v takovém rozsahu, ve kterém byla ujednána. Pokud však není smluvně ujednáno, vychází OZ z účelu sjednaného oprávnění k užití díla. Jedná se o výkladové pravidlo, dle kterého se v pochybnostech o rozsahu díla posuzuje licence podle svého účelu. Účel není podstatnou náležitostí autorskoprávní licenční smlouvy (náležitosti licenční smlouvy jsou představeny níže), nicméně veškeré licenční vztahy mají svůj účel, a tak se doporučuje pro ochranu obou stran sjednat účel přímo ve smlouvě (účelem může být například užití grafického díla jako ochranné známky nebo užití počítačového programu pro ochranu počítačové sítě). Ujednání o účelu je totiž podstatné v případech, kdy není rozsah licence přímo stanoven licenční

⁴⁹ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-638-9, s. 1470-1471.

⁵⁰ TELEČEK, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář.* Praha: Beck, 2007. Velké komentáře. ISBN 978-80-7179-608-4, s. 523-524.

⁵¹ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář.* 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8, s. 635.

⁵² ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-638-9, s. 1472.

smlouvou a účel smlouvy je tak jako právně významná skutečnost zjišťován v případě soudního sporu při pochybnostech ohledně rozsahu licence.⁵³ Dle § 2376 odst. 2 OZ se má za to, že licence byla poskytnuta k takovým způsobům užití a v takovém rozsahu, jak je to nutné k dosažení účelu smlouvy. Pokud nebylo ujednáno a ani tak z účelu smlouvy nevyplývá, použije se zákonná úprava obsažená v § 2376 odst. 3 OZ, podle které platí zákonná domněnka, která stanoví územní rozsah platný pro území České republiky, v případě času rozsah obvyklý pro dané dílo s limitem jednoho roku od poskytnutí licence (popř. odevzdání díla) a množstevní rozsah omezuje na množství dle obvyklosti pro daný druh díla a způsob užití.

Územní rozsah licence představuje určení teritoria, pro které nabyvatel získává oprávnění dílo užit. Rozsah může být stanoven kupříkladu na území České republiky, což však neznamená, že by licence nemohla být stanovena pro území jiné. V žádném případě není vyloučeno stanovit rozsah licence pro území menší (kraj, město, obec apod.), nebo dokonce pro území jiného státu či celosvětově (například v případě užití díla prostřednictvím internetu). Licence může být definována i méně určitě (Evropská unie, Asie), avšak v dané situaci je potřeba promyslet, zdali je nabyvatel schopen vůbec dostát takovému závazku, pokud jde o licenci zavazující. Pro ochranu a posuzování platnosti licence určené pro území jiného státu je rozhodující právo platné v místě konání soudního či jiného sporného řízení.⁵⁴

Časový rozsah licence značí dobu, po kterou trvá oprávnění k užití díla. Je třeba rozlišit časový rozsah a samotnou dobu trvání licenční smlouvy, jelikož část licenční smlouvy a jejího obsahu může trvat dál i po časovém uplynutí licence (např. zásluhou vedlejšího ujednání). Určení doby trvání licence je ponecháno dohodě stran a za krajní časový limit je považována doba uplynutí trvání majetkových autorských práv k dílu (obecně doba autorova života a 70 let po jeho smrti⁵⁵), po níž se dílo stává autorskoprávně volným, jak uvádí zmíněný § 28 AutZ. Doba trvání licence by měla být sjednána v rozumném časovém horizontu, aby byly obě strany schopny dostát svým závazkům.⁵⁶ Pokud takové zvláštní ujednání chybí a není-li sjednáno jinak nebo nevyplývá-li časový rozsah licence ze způsobu užití díla, je vázán na dobu obvyklou pro dané dílo a způsob jeho užití. Jak bylo uvedeno výše, v takovém případě se užije zákonné ustanovení § 2376 odst. 3 písm. b) OZ. Obvyklost

⁵³ TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: Beck, 2007. Velké komentáře. ISBN 978-80-7179-608-4, s. 519-520.

⁵⁴ TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: Beck, 2007. Velké komentáře. ISBN 978-80-7179-608-4, s. 481 a 520-521.

⁵⁵ Ustanovení § 27 odst. 1 AutZ.

⁵⁶ TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: Beck, 2007. Velké komentáře. ISBN 978-80-7179-608-4, s. 481.

časového rozsahu se liší podle druhu autorských děl. Odlišný časový rozsah tak bude u děl, jejichž užití je opakované (např. reklama v televizi), kontinuální (např. dílo sdělované prostřednictvím internetu) nebo jednorázové (např. živý přenos, výstava).⁵⁷

*„Množstevní rozsah licence určuje počet jednotlivých aktů užití díla, pokud je vzhledem ke způsobu užití díla počítání jednotlivých aktů užití díla možné.“*⁵⁸ Jak již bylo zmíněno výše, pokud není počet jednotlivých užití sjednán a nevyplývá-li z účelu smlouvy, použije se počet obvyklý pro danou oblast. Obvyklost se v tomto případě posuzuje podle druhu díla a způsobu jeho užití a v určitých situacích může být předmětem znaleckého posudku. Odlišný počet užití tak bude pravděpodobně určen u repríz dramatických a hudebních děl, pořadů v televizním vysílání nebo u instalací počítačových programů na různá zařízení apod.⁵⁹

Věcný rozsah licence představuje další omezení mimo výše zmíněná, které je dostatečně rozlišitelné, určité a technicky možné, a tak je přípustné, aby bylo touto formou užití díla omezeno. Například se jedná o propojení určitého počítačového programu s jedním zařízením (rozsah stanoven na jedno, dvě či více zařízení), omezení vydání díla pouze v knižní nebo elektronické podobě, stanovení počtu účastníků kabelových rozvodů televizního či rozhlasového vysílání apod. Pro případ absence ujednání o věcném rozsahu licence není takový rozsah stanoven a dále se postupuje podle zmíněného § 2376 odst. 2 či odst. 3 OZ.⁶⁰

3.2.2 Licence výhradní a nevýhradní

Licence se poskytuje jako výhradní, nebo nevýhradní. Výhradnost a nevýhradnost licence je možné považovat za určitá (ne)omezení autora, který poskytuje licenci nabyvateli. Rozsah poskytnutých práv k předmětu licence, pokud do rozsahu zařazujeme i (ne)výhradnost, je pravidelnou součástí licenčních smluv (nikoliv obligatorní), a pokud není sjednán v tomto smyslu, je licence považována za nevýhradní, což vyplývá z § 2362 OZ.⁶¹ V některých zákonech a literatuře je také možnost se setkat s pojmy výlučná

⁵⁷ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8, s. 638.

⁵⁸ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, s. 55.

⁵⁹ TELEČEK, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: Beck, 2007. Velké komentáře. ISBN 978-80-7179-608-4, s. 521.

⁶⁰ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, s. 30.

⁶¹ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8, s. 608.

a nevýlučná licence, které mají souvislost především se zákonem č. 441/2003 Sb., zákon o ochranných známkách. Praxe nicméně od těchto výrazů spíše upouští a sjednocuje se v pojmenování výhradní a nevýhradní licence.⁶²

Výhradní licencí je poskytovatel omezen a nemůže totožnou licenci udělit další třetí osobě po dobu trvání této licence. Navíc pokud si mezi sebou poskytovatel a nabyvatel nesjednají opak, bude poskytovatel omezen i ve výkonu svého práva, k němuž výhradní licenci poskytl. Jak vyplývá z § 2358 odst. 2 písm. a) OZ, výhradní licenční smlouva vždy vyžaduje písemnou formu (rozdíl oproti běžné nevýhradní licenci) a je možné ji rozdělit na licenci, která stanovuje úplnou výhradnost (výhradní licence výlučná) a licenci, která výhradnost omezuje ve prospěch poskytovatele (výhradní licence omezená nebo také sólo licence). Jak bylo zmíněno výše, úplná výhradnost omezuje poskytovatele jak v poskytování licence třetím osobám, tak v osobním využívání licence. Pokud je pak výhradnost licence omezena ve prospěch poskytovatele, může licenci pro osobní potřebu užít.⁶³

Opakem výhradní licence je **licence nevýhradní**. Jak je zmíněno výše a podle § 2362 OZ, platí zákonná domněnka, podle které, pokud se poskytovatel s nabyvatelem písemně nedohodne na výhradnosti, je licence považována za nevýhradní. Stejně se postupuje v případě pochybností. Z logiky věci a zákonné úpravy pak vyplývá, že v případě nevýhradní licence může poskytovatel tuto licenci libovolně poskytovat dalším třetím osobám a také ji sám využívat.⁶⁴ Výjimku představuje nakladatelská smlouva, u které jsou zmíněné zásady přesně naopak a dle zvláštního ustanovení pro písemnou licenční smlouvu nakladatelskou platí, že pokud není ujednána nevýhradní licence, je nakladatelská smlouva výhradní. Blíže je o nakladatelské smlouvě pojednáno v páté kapitole, kde jsou uvedeny i výjimky z této vyvratitelné domněnky.⁶⁵ Největší výjimku však představují licenční smlouvy uzavírané kolektivními správce, které se zcela vymykají dispozitivnímu pojetí uvedených ustanovení, jelikož jsou dle § 98a odst. 1 AutZ vždy nevýhradní.

Příkladem nevýhradních licencí budiž výše zmíněná licence k počítačovému programu (např. zmíněná EULA), která je typicky nevýhradní. Naopak obvykle výhradní bývají

⁶² JAKL, Ladislav. Licenční smlouvy v oblasti duševního vlastnictví a nový občanský zákoník v České republice. In: JAKL, Ladislav. *Nový občanský zákoník a práva k duševnímu vlastnictví*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-01-4, s. 160.

⁶³ ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-638-9, s. 1447-1448.

⁶⁴ Ustanovení § 2361 OZ.

⁶⁵ Ustanovení § 2384 odst. 2 OZ.

patentové licence a oba druhy licencí se každá zhruba v polovině případů objevují u licencí k ochranným známkám.⁶⁶

Pokud na licenční smlouvy nahlédneme z ekonomického pohledu, výhradní licence logicky zvýhodňuje nabyvatele, který jejím uzavřením získává určitý monopol v předmětu licence, který většinou ani sám poskytovatel nemůže využít. Nevýhradní licence naopak představuje ekonomickou výhodu pro poskytovatele, který má po uzavření takové licenční smlouvy možnost licenci poskytovat dál třetím osobám i dílo užívat sám. Často si však v takovém případě sjedná pro sebe výhodu i nabyvatel, který se může pokusit na základě dohody s poskytovatelem dosáhnout omezení licence pro určité území nebo trh a vyhradit si tak nabytou licenci v dané oblasti pro sebe. Volba exkluzivity licence závisí na mnoha ekonomických faktorech z pohledu obou stran, ať už se jedná o stav trhu, jeho velikost, konkurenceschopnost na stanoveném území apod. V praxi se s kombinací obou typů licence setkáváme a výhodná je pro obě strany. Zásadou takového řešení získá nabyvatel exkluzivitu pro určité území, ale poskytovateli je nadále ponechána možnost udělit svou licenci mimo výhradní oblast nabyvatele. Tato domluva mezi poskytovatelem a nabyvatelem samozřejmě nesmí vést k narušení trhu, kartelovým dohodám ani ke zneužívání dominantního postavení v dané oblasti.⁶⁷

Podobně jako v každém dalším právním odvětví se i v oblasti výhradních a nevýhradních licencí objevují případy, které nejsou zcela v souladu s výše zmíněnými ustanoveními. Jedná se zejména o situace, kdy je poskytnuta další totožná licence, přestože již vznikla licence výhradní. Zákon na tuto možnost pamatuje a umožňuje udělit další licenci i přes předchozí poskytnutí totožné licence výhradní. V takovém případě je však nezbytný písemný souhlas nabyvatele výhradní licence. Pokud takový souhlas není a licence je přesto udělena, pohlíží se na ni jako na nikdy nevzniklou a nabyvatel původní výhradní licenční smlouvy má možnost se obrátit na soud, kde se může domáhat určení neexistence nepovolené licenční smlouvy nebo zákazu užívání nové licence.⁶⁸ V této problematice se však objevuje výjimka týkající se nehmotných statků považovaných za dílo (tzv. quasidíla), kterými jsou, jak je uvedeno již v obecném výkladu, podle ustanovení § 2 odst. 2 AutZ především počítačové programy, fotografie a databáze, u nichž je teoreticky možné, že více

⁶⁶ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., BUDÍKOVÁ, P., IVIČIČOVÁ, J., KEDROŇOVÁ, K., ŠTROSOVÁ, I. a ŠTÝSOVÁ, M. *Smluvní právo*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-271-0609-7, s. 168.

⁶⁷ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8, s. 608-609.

⁶⁸ Tamtéž, s. 609.

autorů vytvoří totožný výtvar. Tím pádem se může stát, že bude poskytnuto více platných výhradních licencí od různých autorů při zachování ustanovení § 2360 odst. 1 OZ. Pokud však poskytne více výhradních licencí stejný autor, bude se dále postupovat jako výše dle ustanovení § 2360 odst. 2 OZ a platná bude pouze licence udělená jako první.⁶⁹

Naopak zcela v pořádku jsou případy, kdy nejprve vznikne nevýhradní licence a až poté licence výhradní, což se používá především tehdy, pokud chce nabyvatel zamezit dalšímu množení licence. Nová výhradní licence nemá na předchozí nevýhradní žádný vliv a na povaze obou licencí se nic nemění.⁷⁰

⁶⁹ KŘÍŽ, Jan; HOLCOVÁ, Irena; KORDAČ, Jiří; KŘEŠŤANOVÁ, Veronika. *Autorský zákon. Komentář*. 2. aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2005. Praha: Linde Praha a.s., 2005. ISBN 80-7201-546-X, s. 157.

⁷⁰ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8, s. 609.

4 Autorskoprávní licenční smlouva

Licenční smlouva pro autorská díla a další předměty ochrany autorským zákonem byla až do přijetí nového OZ upravena v původním AutZ. Licenční smlouva k předmětům ochrany průmyslových práv pak byla upravena v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen „ObchZ“). S přijetím nového OZ se však stěžejní část úpravy licenční smlouvy sjednocuje v ustanoveních § 2358 a násl. OZ, která jsou aplikována na celou oblast práva duševního vlastnictví. Nicméně předměty duševního vlastnictví související s osobnostními právy doplňuje úprava v příslušných zvláštních ustanoveních.⁷¹

Jak je uvedeno v § 2358 odst. 1 OZ, licenční smlouva slouží poskytovateli licence k poskytnutí oprávnění nabyvateli licence k výkonu práv duševního vlastnictví.

4.1 Vznik licenční smlouvy

Licenční smlouva vzniká podle obecných ustanovení OZ. Na rozdíl od běžných smluv však licenční smlouva nemusí vzniknout na základě návrhu vůči určité osobě nebo osobám.⁷² V tomto případě se konkrétně jedná o § 2373 odst. 1 OZ, který za návrh na uzavření smlouvy považuje také projev vůle směřující vůči neurčitému okruhu osob. Za takový projev se dá považovat například uzavírání smluv v oblasti elektronické komunikace. Typicky se jedná o softwarové licence, kde uživatel (nabyvatel) přijme nabídku na uzavření smlouvy již prostým nainstalováním programu či stisknutím tlačítka „OK“.⁷³ Jak uvádí § 2373 odst. 2 OZ, osoba může vyjádřit souhlas s návrhem na uzavření smlouvy i bez vyrozumění navrhovatele také provedením určitého úkonu, zejména poskytnutím nebo přijetím plnění.

4.2 Subjekty licenční smlouvy

Subjekty (stranami) autorskoprávní licenční smlouvy jsou poskytovatel a nabyvatel. Toto názvosloví používá OZ v ustanoveních týkajících se licenční smlouvy. Za svého života je poskytovatelem licence v zásadě autor (případně spoluautor) díla (o autorovi jako poskytovateli licence hovoří AutZ). Po smrti autora se poskytovatelem stává jeho právní nástupce, kterým je ve většině případů dědic. Jak bylo zmíněno v předcházející kapitole, poskytovatelem licence může být v některých případech také fyzická nebo právnická osoba

⁷¹ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-638-9, s. 1442.

⁷² Ustanovení § 1731 a násl. OZ.

⁷³ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice.* Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-240-0, s. 163.

odlišná od autora, například kolektivní správce práv, zaměstnavatel nebo objednatel. Nabyvatelem licence pak může být prakticky jakákoliv fyzická nebo právnická osoba většinou bez ohledu na své občanství či podnikatelské sídlo.⁷⁴

4.3 Účel licenční smlouvy

Jako každá jiná smlouva musí mít i ta licenční svůj jasně daný účel, jak bylo krátce nastíněno v předcházející kapitole, ať už se jedná o účel hospodářský, sociální nebo kulturní. Určení účelu smlouvy tak předchází i samotnému ujednání o předmětu licence, který je přiblížen níže. Základním a obvyklým účelem licenční smlouvy je hospodářské zhodnocení nehmotného statku nabyvatelem licence a z něj plynoucí podíl na hospodářských výnosech. Dostatečného zhodnocení totiž není ve většině případů schopen docílit poskytovatel sám, s čímž souvisí také jeho sociální zájem na tom, aby licence, jednoduše řečeno, „vydělávala“. V neposlední řadě má své opodstatnění také kulturní účel, který sleduje i nesobecké cíle autora spočívající ve zpřístupnění daného nehmotného statku (díla apod.) veřejnosti, kterou má vzdělat, pobavit či potěšit.⁷⁵

4.4 Předmět licence

Předmět licenční smlouvy vyplývá kupříkladu z § 2371 OZ a je jím výkon práva užít autorské dílo. Předmět musí být určen náležitě tak, aby splňoval alespoň základní znaky právního jednání uvedené v § 545 a násl. OZ. Určení předmětu licence se většinou děje uvedením jeho názvu (jiným označením nehmotného statku), jeho autora (původce, spoluautora), druhu duševního vlastnictví, určení jeho obsahu a rozsahu, případně stanovení jeho vlastností. Další možností pro lepší specifikaci předmětu licence smlouvy je určitým způsobem vyobrazit nehmotný statek nebo jeho část v příloze, která bude neoddělitelnou součástí licenční smlouvy.⁷⁶ V případě autorského díla lze uvést další možné nástroje pro lepší specifikaci. Jedná se zejména o datum vydání či zveřejnění, údaje o evidenci díla

⁷⁴ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, s. 33-34.

⁷⁵ TELEČEK, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 1, Lidskoprávní základy, Licenční smlouva. 2. upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3, s. 104.

⁷⁶ JAKL, Ladislav. *Licenční smlouvy v oblasti duševního vlastnictví a nový občanský zákoník v České republice*. In: JAKL, Ladislav. *Nový občanský zákoník a práva k duševnímu vlastnictví*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-01-4, s. 87.

zveřejněném v rejstříku nebo standardizovaný identifikační údaj (v případě knih se například jedná o Mezinárodní standardní číslování knih ISBN).⁷⁷

Předmětem licence může samozřejmě být pouze dílo, se kterým má poskytovatel oprávnění nakládat. V opačném případě by se jednalo o absolutně neplatné právní jednání dle § 580 OZ. Tato neplatnost by nastala, pokud by například jeden ze spoluautorů s poskytnutím licence nesouhlasil, jelikož spoluautoři musí o nakládání s dílem rozhodovat jednomyslně (§ 8 odst. 4 AutZ), v případě uzavření výhradní licenční smlouvy a následnému novému poskytnutí licence bez souhlasu nabyvatele výhradní licence (§ 2360 odst. 2 OZ) nebo po smrti autora, pokud by poskytovatel licence nebyl řádným právním nástupcem zemřelého autora (§ 26 odst. 2 AutZ).⁷⁸

Jak již bylo zmíněno, předmětem typové autorskoprávní licenční smlouvy je výkon práva duševního vlastnictví, při čemž se musí jednat o výkon práva, který je zároveň právem majetkovým a právem absolutním (obsahem jsou vzájemná práva a povinnosti, které jsou přiblíženy v následující podkapitole). Pokud bych měl uvést příklady předmětů absolutních majetkových práv, k jejichž výkonu lze uzavřít licenční smlouvu, jednalo by se především o autorská díla, umělecké výkony či tvůrčí předměty průmyslové vlastnictví (například patentové vynálezy a užité nebo průmyslové vzory) a další nehmotné statky jako například zvukové nebo obrazové záznamy, rozhlasové nebo televizní vysílání či zveřejněná volná díla literární, vědecká apod. Při dodržení požadavku určitosti právního jednání (§ 553 OZ) lze uzavírat licenční smlouvy také pro předměty duševního vlastnictví, které zatím nebyly vytvořené.⁷⁹

4.5 Obsah licenční smlouvy

*„Obsahem právních vztahů jsou práva a povinnosti jejich subjektů.“*⁸⁰ Obsahem licenční smlouvy jsou tedy vzájemná práva a povinnosti poskytovatele a nabyvatele licence, kterými mohou být fyzické i právnické osoby různého postavení, jak bylo přiblíženo výše.

⁷⁷ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, s. 28.

⁷⁸ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, s. 28.

⁷⁹ JAKL, Ladislav. Licenční smlouvy v oblasti duševního vlastnictví a nový občanský zákoník v České republice. In: JAKL, Ladislav. *Nový občanský zákoník a práva k duševnímu vlastnictví*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-01-4, s. 87-92.

⁸⁰ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 6., aktualiz. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-454-1, s. 145.

Několik základních práv a povinností poskytovatele a nabyvatele vyplývá již ze základního ustanovení pro licenční smlouvu.⁸¹ Poskytovatel je na základě licenční smlouvy povinen strpět zásah do užití jím poskytovaného díla a nabyvatel má oprávnění k výkonu dané licence v ujednaném rozsahu. Oprávnění nabyvatele k výkonu práva duševního vlastnictví se v souladu s § 2372 odst. 2 OZ mění u licence k užití autorského díla v povinnost. Pokud však licenční smlouva stanoví opak, jde o ustanovení dispozitivní a nabyvatel má pouze oprávnění k využití licence.

Institut zákonné povinnosti využít udělenou licenci je určen především k ochraně slabší strany, kterou je ve vztahu vytvořeném licenční smlouvou poskytovatel. V praxi se strany přiklánějí spíše k variantě, která povinnost využít licenci alespoň z části zachovává (povinnost využít licenci může být v licenční smlouvě například dána pouze pro území České republiky, zatímco na území Německa bude zcela záležet na libovůli nabyvatele). Pokud nabyvatel svou povinnost využít licenci poruší, může poskytovatel v souladu s § 2378 a násl. OZ odstoupit od smlouvy pro nečinnost nabyvatele. Zároveň zůstane poskytovateli právo na odměnu stanovenou licenční smlouvou v původní výši dohodnuté při dostatečném využití licence, jak uvádí § 2381 odst. 2 OZ.⁸²

Mezi další práva a povinnosti poskytovatele, které bývají v licenčních smlouvách ujednávány patří například právo poskytovatele na ujednanou odměnu v souladu s § 2366 OZ a související povinnost nabyvatele ji uhradit. Ustanovení § 2374 odst. 1 OZ zároveň upravuje poskytovateli právo na dodatečnou odměnu v případě zřejmého nepoměru sjednané odměny k výnosům z využití licence. Dále má poskytovatel povinnost poskytnout nabyvateli podklady a informace potřebné k výkonu licence (§ 2367 OZ) nebo povinnost součinnosti v případě potřeby právní ochrany licence (§ 2369 OZ). Nabyvatel může mít na druhou stranu povinnost poskytnout autorovi na své náklady jednu z rozmnoženin jím vytvořených na základě licence (§ 2377 OZ) nebo povinnost mlčenlivosti v souladu s podklady a informacemi sdělenými poskytovatelem (§ 2368 OZ). Zároveň, jak bude představeno níže, může být součástí licenční smlouvy také ujednání, které nabyvateli umožňuje další dispozici s licencí (podlicence a postoupení licence dle § 2363 a násl. OZ).

⁸¹ Ustanovení § 2358 odst. 1 OZ.

⁸² TELEČEK, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 1, Lidskoprávní základy, Licenční smlouva. 2. upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3, s. 146-147.

4.6 Náležitosti autorskoprávní licenční smlouvy

4.6.1 Formální náležitosti

Podobně jako další soukromoprávní odvětví je také právo duševního vlastnictví zaměřeno na neformálnost a svobodnou vůli, jejímž projevem je především smluvní volnost stran. Princip svobodné vůle (autonomie vůle) vychází z obecnější zásady legální licence uvedené v článku 2 odst. 3 LZPS⁸³ a pro soukromoprávní problematiku má zcela stěžejní význam. Licenční smlouva tedy například nemusí mít za každých okolností písemnou formu. Může být sjednána jak písemně, tak ústně. Pokud se však poskytuje licence výhradní nebo je licence zapisována do veřejného seznamu, což se týká smluv k předmětům průmyslového vlastnictví, je písemná forma smlouvy nezbytná.⁸⁴ Písemná forma je předepsána také pro kolektivní a hromadné smlouvy, přestože jsou svou formou smlouvami nevýhradními a v případech postoupení licence dle § 2364 OZ a odstoupení podle § 2378 a násl. OZ.⁸⁵

V situaci, kdy nebude dodržena zákonem stanovená písemná forma, bude daná smlouva absolutně neplatná podle § 580 OZ. Otázka je, zda tímto porušením bude narušen také veřejný pořádek dle § 588 OZ. Vzhledem k tomu, že v našich zákonech není pojem veřejného pořádku přesně definován, specifitější mantinely absolutní neplatnosti zřejmě určí až praxe soudů. Osobně se však přikláním k názoru, že pokud zákon stanoví povinnost písemné formy u daného právního jednání, mělo by se v případě porušení této povinnosti pohlížet na právní jednání jako na neplatné v souladu s § 580 OZ. Nicméně jinak tomu bude v případech, kdy si strany zvolí písemnou formu licenční smlouvy dobrovolně. Porušení písemné formy zde bude sankcionováno pouze relativní neplatností v souladu s § 582 odst. 1 OZ.⁸⁶ Relativní neplatnost lze však namítnout jen tehdy, kdy mezi stranami nebylo doposud plněno, což v případě licenční smlouvy znamená například úhradu licenční odměny nebo chování nabyvatele v souladu s poskytnutým oprávněním.⁸⁷

4.6.2 Podstatné obsahové náležitosti

Obligatoční náležitosti licenční smlouvy jsou obsažené v několikrát zmíněné základní definici licenční smlouvy uvedené v § 2358 odst. 1 OZ: „*Licenční smlouvou poskytuje*

⁸³ „Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.“

⁸⁴ Ustanovení § 2358 odst. 2 OZ.

⁸⁵ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-638-9, s. 1443.

⁸⁶ „Není-li právní jednání učiněno ve formě ujednané stranami nebo stanovené zákonem, je neplatné, ledaže strany vadu dodatečně zhojí. Zahrnuje-li projev vůle současně více právních jednání, nepůsobí nedostatek formy vyžadované pro některé z nich sám o sobě neplatnost ostatních.“

⁸⁷ Ustanovení § 582 odst. 2 OZ.

poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci) v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu a nabyvatel se zavazuje, není-li ujednáno jinak, poskytnout poskytovateli odměnu.“ Z této kogentní definice vyplývají tři podstatné obsahové náležitosti licenční smlouvy. Jsou jimi určení předmětu licence (viz podkapitola 4.3), udělení oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (projev vůle směřující k udělení licence) a ujednání o odměně (licenční smlouva nemusí být úplatná, avšak musí o této skutečnosti obsahovat ujednání až na výjimky uvedené v § 2366 odst. 1 OZ, o kterých bude pojednáno v podkapitole zabývající se licenční odměnou). Jedná se o taxativní výčet a absence byť jen jedné z těchto tří základních náležitostí by měla za následek absolutní neplatnost licenční smlouvy podle § 580 OZ. V případě neplatnosti licenční smlouvy lze však uvažovat o tzv. konverzi právního úkonu, pokud by neplatné právní jednání mělo náležitosti jiného platného právního jednání v souladu s § 575 OZ a bylo-li by z okolností zřejmé, že je vyjádřena vůle stran a takové právní jednání není zakázáno.⁸⁸

4.6.3 Pravidelné a vedlejší obsahové náležitosti

Mezi náležitostmi, které se v licenční smlouvě sice většinou objevují, avšak jejich absence neznamená neplatnost právního jednání, patří zejména způsob užití díla, rozsah užití díla, čas užití díla, ujednání o výhradnosti licence, právo sublicence či souhlas s postoupením licence a ujednání o době, způsobu a místě platby licenční odměny. Způsoby užití díla jsou uvedeny v § 13 a násl. AutZ. Jak vyplývá z demonstrativního katalogu práv dílo užit v § 12 odst. 4 AutZ jsou jimi například rozmnožování díla či sdělování díla veřejnosti. Rozsahem užití díla jsou myšleny především územní, časové, množstevní a věcné rozsahy licence, které byly blíže popsány výše.⁸⁹

V licenčních smlouvách se nahodile objevují také vedlejší náležitosti, které mohou být velice specifické pro různé smlouvy. Mezi takováto vedlejší ujednání může patřit například zajištění závazku poskytnout licenční odměnu, ujednání o způsobu ukončení smlouvy nebo ujednání o způsobu označení autorství.⁹⁰

⁸⁸ JAKL, Ladislav. Licenční smlouvy v oblasti duševního vlastnictví a nový občanský zákoník v České republice. In: JAKL, Ladislav. *Nový občanský zákoník a práva k duševnímu vlastnictví*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-01-4, s. 75-76.

⁸⁹ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, s. 29-32.

⁹⁰ Tamtéž, s. 32.

4.7 Dispozice s licencí

OZ vychází z majetkového pojetí autorskoprávní licence, na základě kterého umožňuje dispozici s licencí především v podobě podlicence a postoupení licence.⁹¹ Tyto dva instituty patří mezi hlavní druhy nakládání s licencí, a proto jsou podrobněji představeny v následujících podkapitolách, avšak vyloučeny nejsou ani další způsoby mimo zvláštní úpravu OZ. Jedná se kupříkladu o zastavení licence v souladu s obecnou úpravou zástavního práva OZ.⁹²

Dispozice s licencí se může dít jen v souladu se souhlasným projevem vůle autora (poskytovatele licence), čímž je poněkud omezeno další nakládání s tímto majetkovým právem ze strany jak původního, tak odvozeného nabyvatele licence. Každá další podlicence nebo každé další postoupení licence jsou totiž opět vázány na svolení poskytovatele licence, což představuje subjektivní právo autora na určení každého nabyvatele, který bude disponovat s jeho licencí způsobem dalšího poskytování.⁹³ Konkrétně se jedná o „*právně dogmatický projev zásady osobní vázanosti licence*.“⁹⁴ Zároveň můžeme zákonné omezení dispozice s licencí považovat za ochranu nabyvatele, který tak nemůže v autorovi bez jeho souhlasu vyvolat pocit ohrožení nebo poškození osobnostních práv a oprávněných zájmů.⁹⁵

4.7.1 Podlicence

Poskytnutí podlicence (sublicence) funguje na podobném principu jako poskytnutí běžné licence. Spočívá v souhlasném projevu vůle nabyvatele licence, který nyní přebírá v užší míře roli poskytovatele a poskytuje sublicenčním nabyvateli oprávnění k užívání licence v rozsahu, který nesmí být vyšší než rozsah poskytnutý autorem. Tento podlicenční právní vztah vzniká na základě podlicenční smlouvy.⁹⁶ Nedochozí tak ke změně nabyvatele licence, který pouze zřizuje sublicenční právo třetí osobě, ze které se stává nabyvatel podlicence. Tím je zachováno původní postavení všech tří osob, kterých se nyní licence týká (poskytovatel licence, nabyvatel licence, nabyvatel sublicence).⁹⁷ Zároveň je nezbytné

⁹¹ Ustanovení § 2363 OZ a § 2364 OZ.

⁹² TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, s. 40-41.

⁹³ Tamtéž, s. 40.

⁹⁴ TELEČ, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 1, Lidskoprávní základy, Licenční smlouva. 2. upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3, s. 147.

⁹⁵ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, s. 40.

⁹⁶ Tamtéž, s. 41.

⁹⁷ TELEČ, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 1, Lidskoprávní základy, Licenční smlouva. 2. upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3, s. 149.

podotknout, jak uvádí § 2363 OZ, že se vše může dít pouze za předpokladu, že tak bylo ujednáno v licenční smlouvě mezi poskytovatelem a nabyvatelem, případně byla-li licenční smlouva o tento souhlas autora doplněna. V případě absence souhlasu by se jednalo o absolutně neplatné právní jednání podle § 580 OZ a mohlo by se mimo jiné jednat o porušení smluvní povinnosti v souladu s § 2913 OZ.⁹⁸

Právo na udělení podlicence může, ale nemusí být neomezené v celém svém rozsahu. Omezit licenci na následná poskytování sublicencí lze například počtem poskytnutých sublicencí, jednotlivými způsoby užití, územním, časovým, množstevním a věcným rozsahem nebo okruhem potenciálních sublicenčních nabyvatelů apod. Podobným způsobem může poskytovatel licence v licenční smlouvě udělit právo na opakované poskytování podlicencí, avšak za předpokladu, že s každou další podlicencí udělí souhlas všichni předchozí poskytovatelé licencí a podlicencí. Jedná se o tzv. řetězení podlicencí.⁹⁹

Vztah původní licence a podlicence je akcesorický, a tudíž se zánikem licence zaniká i podlicence a veškerá další oprávnění s ní související.¹⁰⁰

4.7.2 Postoupení licence

Na rozdíl od podlicence se u postoupení licence mění osoba nabyvatele. Do smlouvy mezi poskytovatelem a nabyvatelem vstupuje třetí osoba v podobě postupníka, kterému nabyvatel (postupitel) předává oprávnění k užívání licence v rozsahu, ke kterému je oprávněn, nebo k jeho části. Také u postoupení licence však platí několikrát proklamovaný písemný souhlas poskytovatele, který je nutný poskytnout písemně i v případě, kdy je licenční smlouva sjednána ústní formou (nevýhradní licence).¹⁰¹ Postupitel licence je zároveň povinen informovat poskytovatele o osobě toho, komu byla licence postoupena. Z absence souhlasu poskytovatele s postoupením licence pak stejně jako u podlicence vyplývá absolutní neplatnost právního jednání v souvislosti s § 580 a násl. OZ.¹⁰²

Podmínka předchozího písemného souhlasu poskytovatele neplatí v případě převodu závodu nebo jeho části dle § 2365 OZ: „Byl-li převeden závod nebo jeho část, která tvoří jeho samostatnou složku, souhlas poskytovatele k převedení licence se vyžaduje, jen bylo-li

⁹⁸ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-638-9, s. 1451.

⁹⁹ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu.* Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, s. 42.

¹⁰⁰ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-638-9, s. 1451.

¹⁰¹ Ustanovení § 2364 odst. 1 OZ.

¹⁰² HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář.* 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8, s. 611.

to zvlášť ujednáno.“ Zvláštním ujednáním je myšleno především předchozí výslovné ujednání v písemné licenční smlouvě. Ustanovení § 2365 OZ je vhodné vyložit v souvislosti s úpravou v § 2175 a násl. OZ obsahující zvláštní ustanovení o koupi závodu, kde je v § 2178 OZ uveden zákaz převést prostřednictvím prodeje závodu „*právo vyplývající z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví*“, pokud to vyloučí smlouva nebo povaha práva (licence je svou povahou převoditelná, avšak v zásadě se souhlasem).¹⁰³ Slovy Telece tedy „*licence sleduje právní osud podniku.*“¹⁰⁴

4.8 Licenční odměna

Samotná licenční odměna není povinnou náležitostí licenční smlouvy. Jak již bylo zmíněno výše, licence může být sjednána úplatně i bezúplatně (§ 2358 odst. 1 OZ) a povinnou náležitostí je pouze ujednání o odměně. Případná absence ujednání o odměně, nemusí v každém případě způsobit absolutní neplatnost dle § 580 a násl. OZ. Při absenci ujednání o odměně je smlouva dále platná, pokud je z vůle stran zřejmé, že uzavírají úplatnou smlouvu bez určení odměny dle § 2366 odst. 1 písm. a) OZ (při této situaci je výše odměny obvyklá v dané době, místě a dle obdobných smluvních podmínek) nebo si ujednají, že je licence poskytnuta bezúplatně v souladu s § 2366 odst. 1 písm. b). Pravděpodobně není potřeba důkladněji vysvětlovat, že určení obvyklé odměny v dané době za obdobných smluvních podmínek má svá úskalí. Nelze totiž přesně ověřit, zda má stanovená odměna odpovídající hodnotu, jelikož je potřeba přihlížet nejen k podobným smluvním podmínkám, ale také k osobním poměrům stran smlouvy nebo k momentální situaci na trhu.¹⁰⁵ Smluvním stranám se tak výrazně doporučuje si jednoznačně ujednat buď stanovenou odměnu, nebo bezúplatnost smlouvy, aby se zamezilo případným nejasnostem a zbytečným soudním sporům.

Zatímco autorské zákony platné v minulém století (kupříkladu zákon č. 35/1965 Sb. nebo zákon č. 115/1953 Sb.) považovaly právo na autorskou odměnu za absolutní majetkové právo, současné autorskoprávní pojetí pohlíží na právo na licenční odměnu spíše jako na

¹⁰³ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-638-9, s. 1453.

¹⁰⁴ TELEEC, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví.* 1, Lidskoprávní základy, Licenční smlouva. 2. upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3, s. 148.

¹⁰⁵ ČADA, Karel. *Chránit / nechránit, to je otázka: výsledky výzkumu a vývoje, jejich ochrana a komercializace.* Plzeň: Alevia, 2014. ISBN 978-80-905538-0-4, s. 255.

relativní právo, které má zákonný předpoklad, avšak vzniká mezi stranami na základě jejich ujednání v podobě autorskoprávní licenční smlouvy.¹⁰⁶

Odměna může být v licenční smlouvě sjednána několika různými způsoby, které se mohou vzájemně prolínat. Lze ji sjednat jak pevnou částkou, která bude dána před poskytnutím licence (obvykle je odměna peněžitá, ale vyloučit nelze ani odměnu naturální či kombinovanou, případně odměnu symbolickou, pokud je myšlena vážně¹⁰⁷), nebo proporcionalně, například ve smyslu podílu na výnosech dosažených z užívání licence. Zároveň lze oba způsoby kombinovat a část odměny tak může být stanovena předem v podobě pevné částky a část průběžně nebo následně na základě zmíněných výnosů, což je také nejčastěji volená varianta.¹⁰⁸ Pokud je licenční odměna stanovena ve smyslu podílu na zisku nebo kombinací obou výše zmíněných způsobů, musí nabyvatel umožnit poskytovateli kontrolu účetních záznamů a dalších dokumentů, na základě kterých lze zjistit skutečnou výši odměny. Tuto povinnost má nabyvatel minimálně jednou ročně, pokud není ujednáno jinak.¹⁰⁹

Mezi další atributy, které mohou celkovou výši licenční odměny ovlivnit, patří bezesporu také výše zmíněná dodatečná odměna (zvaná též „*bestsellerová doložka*“) podle § 2374 OZ. Problematiky dodatečné odměny podle § 2374 OZ se dotkla již podkapitola 4.5 týkající se obsahu licenční smlouvy. Dodatečná odměna přichází v úvahu tehdy, pokud licenční odměna není ujednána formou výnosů z využití licence a je stanovena tak nízko, že je ve „*zřejmém nepoměru k zisku z využití licence a k významu předmětu licence pro dosažení takového zisku.*“¹¹⁰ V takové situaci má autor právo na přiměřenou dodatečnou odměnu. Zároveň, jak uvádí § 2374 odst. 2 OZ, určuje výši této dodatečné licenční odměny soud, který ve svém rozhodnutí přihlíží především k výši původní odměny, zisku licence a s tím souvisejícího významu díla pro tento zisk a obvyklé výši odměny stanovené v závislosti na výnosech v podobných případech.

V následující podkapitole budou podrobněji popsány způsoby zániku licenční smlouvy, mezi které patří také odstoupení pro nečinnost nabyvatele dle § 2378 a násl. OZ. Tento způsob ukončení smlouvy může mít výrazný vliv na odměnu. Jak je uvedeno v § 2381

¹⁰⁶ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, s. 44-45.

¹⁰⁷ TELEČEK, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 1, Lidskoprávní základy, Licenční smlouva. 2. upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3, s. 133.

¹⁰⁸ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, s. 46.

¹⁰⁹ Ustanovení § 2366 odst. 2 OZ a § 2366 odst. 3 OZ.

¹¹⁰ Ustanovení § 2374 odst. 1 OZ.

odst. 1 OZ, jedná se konkrétně o povinnost autora vrátit nabyvateli odměnu nebo její část v případě, že vůbec nedošlo k využití licence nebo byla-li licence využita pouze nedostatečně. Naopak § 2381 odst. 2 OZ zachovává právo autora na odměnu pro případ, kdy došlo k odstoupení od smlouvy pro nečinnost nabyvatele, přestože měl nabyvatel povinnost licenci využít. Pokud nebyla licenční odměna ujednána pevnou částkou, pak má autor nárok na takovou výši odměny, která by mu vznikla, pokud by nabyvatel licenci využil dostatečně.

4.9 Zánik licenční smlouvy

Licence jako závazkový vztah může zaniknout nejrůznějšími způsoby typickými pro závazkové vztahy v souladu s § 1908 a násl. OZ. Následující podkapitola tedy přiblíží některé základní a nejčastější způsoby ukončení licenční smlouvy a zániku licence.

4.9.1 Odstoupení od smlouvy

OZ navíc upravuje dva základní zákonné způsoby odstoupení od licenční smlouvy, které jsou pro svůj vliv na licenční odměnu ve stručnosti zmíněny již o pár řádků výše. Jedná se o **odstoupení od smlouvy pro nečinnost nabyvatele** dle § 2378 a násl. OZ a **odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora** uvedené v § 2382 OZ. Oba tyto způsoby se týkají rozhodnutí na straně poskytovatele.

Odstoupení od smlouvy pro nečinnost nabyvatele je autorovi v souladu se zákonem (vyplývá ze zákona a nemusí být tedy dále smluvně ujednáno) umožněno pro případ, že jsou jeho oprávněné zájmy výrazně a nepříznivě dotčeny nevyužíváním (případně nedostatečným využíváním) výhradní licence ze strany nabyvatele. Nutno podotknout, že okolnosti, které zapříčiní nedostatečné využívání licence nabyvatelem nesmí být z větší části způsobeny autorem. Cílem tohoto ustanovení je především zamezit, aby nabyvatelé těchto výhradních licencí na základě spekulace zadrželi právo autora dílo užít, přestože sami dílo užít nikdy v úmyslu neměli.¹¹¹ Podobně jako v některých ostatních případech jednostranných odstoupení od smluv musí autor před **písemným** ukončením licenční smlouvy nabyvatele nejprve vyzvat, aby licenci v určité přiměřené lhůtě dostatečně využil a zároveň ho upozornit na odstoupení od smlouvy po marném uplynutí dodatečné lhůty, jak uvádí § 2378 odst. 2 OZ. Zároveň je právo autora na odstoupení od smlouvy pro nečinnost nabyvatele možné využít nejdříve po uplynutí dvou let od poskytnutí licence (od odevzdání autorského díla,

¹¹¹ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-638-9, s. 1474.

pokud bylo nabyvateli předáno až po poskytnutí licence). Pokud se licence týká příspěvků do periodického tisku s denní periodicitou je tato lhůta tříměsíční, u ostatního periodického tisku je lhůta jednoletá, jak také zmiňuje § 2379 odst. 1 OZ.

Jak se v daném případě odstoupení od smlouvy nakládá s licenční odměnou, bylo popsáno v předchozí podkapitole, avšak za určitých okolností má nabyvatel také právo na náhradu škody v souladu s § 2380 OZ, jenž hovoří o „*důvodech zvláštního zřetele*“, za které by se daly považovat určité důvody objektivního charakteru, kterými může být například zvlášť nepříznivá situace na trhu. Autor může od smlouvy odstoupit, avšak nabyvateli, který již započal přípravy na nakládání s dílem, zákon v tento moment přiznává právo na náhradu škody.¹¹²

Podle § 2382 OZ může autor od smlouvy **odstoupit** také **pro změnu svého přesvědčení**. Jedná se o situaci, kdy autorovo dílo, které zatím nebylo zveřejněno, již neodpovídá jeho přesvědčení (například jeho uměleckému cítění) a zveřejněním by navíc byly značně nepříznivě dotčeny jeho osobní zájmy. Podobně jako v případě předchozího zákonného důvodu odstoupení od smlouvy, nemůže být ani toto odstoupení smluvně vyloučeno. Aby byla kompenzována újma, kterou odstoupení od smlouvy způsobilo nabyvateli, musí mu autor nahradit vzniklou škodu a až poté nastoupí účinky odstoupení, jak uvádí § 2382 odst. 2 OZ (případně poskytnutím přiměřené jistoty). Zároveň má podle § 2382 odst. 3 OZ autor povinnost přednostně nabídnout užití díla původnímu nabyvateli za srovnatelných podmínek, pokud bude opět chtít licenci poskytnout. Současně autorovi zůstává právo na licenční odměnu podle § 2381 odst. 2 OZ, jehož ustanovení se v tomto případě použije obdobně jako u předcházejícího způsobu odstoupení od smlouvy. Slovem „*obdobně*“ je zde myšlena situace týkající se zavazující licence, u které se nabyvatel dostal do prodlení se závazkem ji využít.¹¹³

Zákonné odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora nicméně není možné použít ve všech případech licenčních smluv. Typickou výjimku představují licenční smlouvy k užití počítačových programů, na které se dle § 66 odst. 7 AutZ ustanovení tohoto typu odstoupení od smlouvy nevztahují. Podobně jsou na tom smlouvy audiovizuální, u kterých použití ustanovení § 2382 OZ vylučuje § 63 odst. 4 a § 64 odst. 4 AutZ, pokud si tuto možnost strany samy výslovně nesjednají.

¹¹² SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-240-0, s. 172-173.

¹¹³ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-638-9, s. 1479.

Mimo výše zmíněné zákonné způsoby mohou strany od smlouvy odstoupit na základě § 2002 OZ v případě podstatného porušení smlouvy jednou ze stran. V souladu s § 1977 OZ lze za takové porušení považovat například neuhrazení licenční odměny.

Ne každé odstoupení od smlouvy však musí vycházet přímo ze zákona. Podle § 2001 OZ si svůj vlastní způsob odstoupení mohou strany sjednat ve smlouvě samy. V licenční smlouvě tak například může být stanoveno právo na odstoupení v případě, že nabyvatel v dané lhůtě neposkytne autorovi vyúčtování licenční odměny nebo v situaci, kdy má autorské dílo nějaké podstatné vady, například pokud se zjistí, že se jedná o plagiát.¹¹⁴

Obecně má odstoupení od smlouvy účinky *ex tunc* (od tehdy, od počátku), jak také uvádí § 2004 odst. 1 OZ. V oblasti licenčních smluv lze však čerpat i z § 2004 odst. 3 OZ, který hovoří o odstoupení s účinky *ex nunc* (od nynějška, s účinky do budoucna) pro situace, kdy je dlužník zavázán k opakované činnosti nebo k postupnému plnění. V autorskoprávní terminologii tak hovoříme o soustavném užívání autorského díla nebo pravidelných úhradách licenční odměny. Naopak v případě jednorázového uhrazení licenční odměny by odstoupení od licenční smlouvy mělo pravděpodobně opět účinky *ex tunc*.¹¹⁵

4.9.2 Výpověď

Obecnou úpravu výpovědi smlouvy lze, podobně jako v případě odstoupení od smlouvy, nalézt v ustanoveních zabývajících se obecnou úpravou závazků, konkrétně v § 1998 a násl. OZ. Z § 1998 odst. 1 OZ můžeme vyvodit, že licenční smlouvu lze vypovědět pouze na základě ujednání stran nebo pokud tak určí zákon. Obecné ustanovení se však vztahuje především na licenční smlouvy sjednané na dobu určitou. Pro případ licenčních smluv sjednaných na dobu neurčitou, použijeme § 2370 OZ, který v dané situaci stanoví zákonnou výpovědní dobu v délce jednoho roku. Ta se však použije pouze tehdy, pokud si smluvní strany neujednají vlastní výpovědní lhůtu. Jak je uvedeno v § 2370 OZ, výpovědní lhůta počíná běžet od konce kalendářního měsíce, ve kterém byla výpověď doručena druhé straně.

Jak je zřejmé z předchozích kapitol, licenční smlouvy na dobu neurčitou jsou skutečně na dobu neurčitou pouze ve velice specifických případech, kde právo může trvat neomezenou dobu (například ochranná známka), jelikož samotná licence bude trvat vždy jen po čas trvání majetkových práv, která zpravidla trvají po dobu života autora a 70 let po jeho

¹¹⁴ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIČOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-240-0, s. 171.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 171.

smrti.¹¹⁶ Na první pohled tedy může licenční smlouva působit jako smlouva na dobu neurčitou, většinou tomu však tak nebude.¹¹⁷

Speciální postavení má § 2000 odst. 1 OZ, který ochraňuje člověka pro případ, že smlouva byla uzavřena na dobu určitou, avšak zavazuje ho po celou dobu jeho života nebo na dobu delší deseti let (právě tato doba se obvykle týká licenčních smluv, které jsou nezdědka kdy uzavírány na dobu trvání majetkových práv). Smlouva „omezená“ dobou života člověka může být sjednána pouze na základě vážného důvodu, za který by se teoreticky dala považovat ochrana investice (pro význam této práce lze za ochranu investice považovat situaci, kdy nabyvatel získává vlastní práva duševního vlastnictví). V opačných případech, jak dále uvádí § 2000 odst. 1 OZ, má soud právo takové smlouvy zrušit, což může učinit i „*tehdy, pokud se okolnosti, z nichž strany zřejmě vycházely při vzniku závazku, změnilly do té míry, že na zavázané straně nelze rozumně požadovat, aby byla smlouvou dále vázána.*“¹¹⁸

Účinky výpovědi licenční smlouvy nastupují *ex nunc* a pokud si strany nesjednají něco jiného, uhrazené finanční částky, které obdržel poskytovatel v souvislosti s poskytnutím licence, vráceny nebudou. Teoreticky by o vrácení části licenční odměny šlo uvažovat například v situaci, kdy mají strany sjednanou pravidelnou roční licenční odměnu k začátku každého roku trvání smlouvy a k výpovědi by došlo v průběhu roku.¹¹⁹

4.9.3 Zánik licence v souvislosti s právním nástupnictvím

Licence může zaniknout také v případě, pokud licenční smlouva vyloučí přechod práv a povinností na právního nástupce nabyvatele licence. V ostatních situacích totiž § 2383 OZ stanoví: „*Smrtí fyzické osoby nebo zánikem právnické osoby, které byla udělena licence, přechází práva a povinnosti z licenční smlouvy na jejího právního nástupce.*“ Za smluvním vyloučením přechodu práv a povinností si lze představit například přání autora díla (poskytovatele licence), aby závazek zanikl smrtí nabyvatele, jelikož nemá zájem řešit přechod své licence na dědice nabyvatele.¹²⁰

¹¹⁶ Ustanovení § 27 odst. 1 AutZ.

¹¹⁷ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-638-9, s. 1460.

¹¹⁸ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-638-9, s. 1460.

¹¹⁹ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice.* Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-240-0, s. 170.

¹²⁰ Tamtéž, s. 173.

5 Licenční smlouva nakladatelská

Nakladatelská licenční smlouva představuje vztah autora a nabyvatele ohledně veřejného užívání díla. Je speciálním, avšak tradičním typem licenční smlouvy, jež svou zvláštní úpravu nachází v § 2384 a násl. OZ. Základní smysl licenční smlouvy nakladatelské lze nalézt v § 2384 odst. 1 OZ, který tuto smlouvu shledává jako prostředek autora k poskytnutí licence nabyvateli k rozšiřování a rozmnožování autorského díla. Rozmnožováním díla je v souladu s § 13 odst. 1 AutZ myšleno „*zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho části, a to jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě.*“ Ustanovení § 14 odst. 1 AutZ poté blíže specifikuje také rozšiřování rozmnoženin a originálu díla, za které je považováno „*zpřístupňování díla v hmotné podobě prodejem nebo jiným převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla, včetně jejich nabízení za tímto účelem.*“¹²¹

S nakladatelem a nakladatelskou činností se v různých podobách setkal během života pravděpodobně každý z nás. Činnost nakladatele je právě na základě nejčastějších osobních zkušeností spojována povětšinou s tvorbou nebo distribucí knih a publikací. Na základě taxativního výčtu ustanovení § 2384 odst. 1 OZ, které doplňuje základní definici nakladatelské licenční smlouvy, můžeme tedy za nakladatele¹²² považovat osobu, která šíří a rozmnožuje díla slovesná, hudebně dramatická nebo hudební, výtvarná, fotografická nebo díla vyjádřená způsobem podobným fotografii. Tato díla nicméně nemohou být užita v provedení výkonnými umělci, jak dále § 2384 odst. 1 OZ dodává.¹²³

Licenční smlouva nakladatelská se samozřejmě řídí obecnými ustanoveními licenční smlouvy¹²⁴, avšak přednost mají vždy ustanovení speciální. Nejinak je tomu i u tohoto druhu licence, a to konkrétně v otázce její (ne)výhradnosti. Zatímco běžný typ licence je považován podle § 2362 OZ za nevýhradní, pokud není vysloveně sjednán opak, licence v případě písemné nakladatelské smlouvy je vždy výhradní, pokud se strany výslovně a písemně nedohodnou na nevýhradní licenci (výjimku představuje rozšiřování a rozmnožování díla v periodické publikaci, kde naopak platí, že licence je nevýhradní, pokud smlouva nestanoví jinak).¹²⁵

¹²¹ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář.* 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8, s. 647-648.

¹²² Jedná se obecně o nabyvatele licence, jelikož není nutné, aby daná osoba byla nakladatelem.

¹²³ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář.* 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8, s. 647-648.

¹²⁴ Ustanovení § 2358 a násl. OZ.

¹²⁵ Ustanovení § 2384 odst. 2 OZ.

Na rozdíl od některých ostatních licencí je nakladatelská licence specifická také ustanovením § 2385 OZ. Před samotným vydáním díla nabyvatelem (nakladatelem) má totiž autor právo na dostatečnou lhůtu k provedení korektury. Jedná se pouze o drobné tvůrčí změny, kterými nesmí být změněna povaha díla, nicméně pokud autorovi není korektura umožněna, může od smlouvy odstoupit. Specifikum nalezneme také v § 2386 OZ, který se vztahuje na množstevní rozsah licence. Pokud nastane situace, kdy dojde k vyprodání rozmnoženin, na jejichž počet byla licence udělena, strany mají šest měsíců na navýšení množstevního rozsahu licence. Jestliže se nedohodnou, licence zaniká a autor má možnost uzavřít novou nakladatelskou licenční smlouvu s další osobou.

Kromě OZ je zvláštní úprava týkající se nakladatele a konkrétně jeho práv také v AutZ. Ustanovení § 87 AutZ konstatuje a stanovuje právo nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženin jím vydaných děl pro osobní potřebu či vnitřní potřebu právnických osob nebo podnikajících fyzických osob. Jde o právo související s právem autorským. Toto právo trvá 50 let od vydání díla a je převoditelné.

6 Licenční smlouva hromadná a kolektivní

Převážná většina práce je zaměřena na individuální licenční smlouvy. V rámci kolektivní správy práv autorských a práv souvisejících s právem autorským (dále jen „kolektivní správa“) jsou však uzavírány také licenční smlouvy hromadné a licenční smlouvy kolektivní, které se od individuálních licenčních smluv liší především povahou předmětu a subjektů smlouvy.

Kolektivní správa je podrobně upravena v § 95 a násl. AutZ. Podle § 95 odst. 1 AutZ se jí rozumí správa majetkových autorských práv a práv souvisejících s právem autorským nositelů práv k autorským dílům, uměleckým výkonům nebo zvukovým a zvukově obrazovým záznamům. Jak dále uvádí § 95 odst. 2 AutZ, účelem kolektivní správy je kolektivní ochrana a uplatňování autorských práv majetkových a práv s autorským právem souvisejících. Kolektivním správcem je pak nositeli práv vytvořená právnická osoba, která pro tyto nositele vykonává kolektivní správu jako hlavní (jediný) účel své činnosti. Právnická osoba zároveň nesmí být založena za účelem podnikání ani jiné výdělečné činnosti, jak ustanovení § 95a odst. 1 AutZ dále ozřejmuje. V České republice působí kolektivních správců několik, například asi nejznámější OSA (Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním) nebo DILIA (Divadelní, literární, audiovizuální agentura) či Intergram (kolektivní správce práv výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových materiálů). Proti kolektivnímu správci stojí na druhé straně v pozici nabyvatele právnická osoba sdružující uživatele, kupříkladu se může jednat o spolek sdružující pořadatele hudebních produkcí na určitém území.¹²⁶

Hromadnou licenční smlouvu uzavírá s uživatelem kolektivní správce, který mu tímto umožňuje výkon práv v rozsahu všech předmětů ochrany, ke kterým spravuje práva, nebo k jejich části. Práva předmětů ochrany, která spravuje kolektivní správce, se při tom nazývají známým výrazem „*repertoár*“. Definice hromadné licenční smlouvy je uvedena v § 98a odst. 2 AutZ, podle kterého platí, že touto smlouvou je dostatečně určité vymezen „*předmět poskytnutého oprávnění ve vztahu ke každému předmětu ochrany, k němuž kolektivní správce práva spravuje, aniž je třeba předměty ochrany jednotlivě určit.*“

Licenční smlouva hromadná získala svůj název především z důvodu hromadnosti předmětů, které v dané licenci mohou být užity. V praxi tedy dochází k licenčnímu využití zmíněného „*repertoáru*“, který v licenční smlouvě nevyžaduje individualizování svých

¹²⁶ TELEEC, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 1, Lidskoprávní základy, Licenční smlouva. 2. upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3, s. 113.

jednotlivých částí, což však neznamená, že by v některých specifických případech nemohla být licence udělena pouze na část „repertoáru“. Určení jednotlivých částí předmětu hromadné licenční smlouvy nicméně v mnoha případech ani není možné nebo je vskutku administrativně a časově nákladné. Kupříkladu licence na reprodukci hudby, kdy nabyvatel užije několik desítek až set hudebních děl během jediné kulturní události. Hromadné licenční smlouvy vznikají především pro potřeby rozhlasového nebo televizního vysílání hudebních děl nebo právě při veřejné reprodukci hudebních děl například na diskotékách.¹²⁷

Kolektivní licenční smlouva má z logiky věci ledacos společné s hromadnými licenčními smlouvami. Podle § 98a odst. 3 AutZ se jedná o smlouvu mezi kolektivním správcem a právnickou osobou, která sdružuje uživatele, jak už bylo uvedeno výše. Stejně jako pro licenční smlouvu hromadnou platí i pro tento typ smlouvy, že musí být sjednán písemně.¹²⁸ Obecně jsou si oba druhy smluv významově velice podobné, avšak zatímco hromadné licenční smlouvy cílí na četnost a hromadnost předmětů smlouvy, kolektivní licenční smlouvy se soustředí především na mnohost osob v podobě právnických osob sdružujících uživatele.

¹²⁷ TELEČ, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 1, Lidskoprávní základy, Licenční smlouva. 2. upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3, s. 115-116.

¹²⁸ MATĚJČIČNÝ, Tomáš. *Kolektivní správa autorských práv*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-528-9, s. 48.

7 Smlouva o dílo

Definice autorského díla, kterou nalezneme v § 2 odst. 1 AutZ¹²⁹, byla představena již ve druhé kapitole. AutZ však nemá vlastní zvláštní úpravu smlouvy o autorské dílo, a tak je potřeba vycházet z obecné úpravy smlouvy o dílo uvedené v § 2586 a násl. OZ. Zajímat nás tedy bude také **definice díla** v úpravě OZ, kterým se dle § 2587 OZ „rozumí zhotovení určité věci, nespadá-li pod kupní smlouvu, a dále údržba, oprava nebo úprava věci, nebo činnost s jiným výsledkem.“ Z větší části vychází tato definice z předchozí úpravy obsažené v ObchZ, oproti které nezahrnuje „montáž určité věci“ a „hmotně zachycený výsledek jiné činnosti.“¹³⁰ OZ tak již neuvádí montáž jako jeden z výslovných typů díla, ale především od výsledku jiné činnosti nepožaduje, aby byl hmotně uchopitelný, což je velice podstatné právě pro problematiku autorského práva. Pod smlouvu o dílo totiž nyní můžeme subsumovat také například koncert hudební skupiny nebo počítačový program.¹³¹

Důležitou částí definice díla dle § 2587 OZ je také negativní vymezení „*nespadá-li pod kupní smlouvu*“. Ustanovení týkající se kupní smlouvy nalezneme v § 2085 a násl. OZ. Pro definici díla je pak podstatné především ustanovení § 2086 OZ, které za kupní smlouvu považuje smlouvu o dodání věci do té doby, dokud se druhé straně nepředává podstatná část toho, čeho je zapotřebí k vyrobení věci. Zároveň je dále uvedeno, že za kupní smlouvu nemůžeme považovat takovou smlouvu, u níž větší část plnění spočívá ve výkonu činnosti. Z uvedeného rozboru nám tak vyplývá zásadní rozdíl mezi dílem a kupní smlouvou, který nalézám zejména v poměru mezi dodanou prací a dodaným materiálem. Pod smlouvu o dílo bude spadat ta činnost, u které převažuje hledisko dodání práce nad hlediskem dodání materiálu.¹³²

Samotnou **smlouvou o dílo** se dle § 2586 odst. 1 OZ „*zhotovitel zavazuje provést na svůj náklad a nebezpečí pro objednatele dílo a objednatel se zavazuje dílo převzít a zaplatit cenu.*“ Smlouva o dílo je tedy synallagmatický právní vztah, jehož stranami jsou zhotovitel, který dílo provádí (vytváří) na své náklady a svou zodpovědnost, a objednatel, který si dané dílo u zhotovitele objednal a má povinnost ho za stanovenou cenu převzít.

Zhotovitelem může být fyzická i právnická osoba, která při provádění díla nese odpovědnost za hrozící nebezpečí, což však neplatí bezvýhradně. Výjimku představuje kupříkladu ustanovení § 2598 odst. 1 OZ, kdy nebezpečí škody na věci, kterou opatřil

¹²⁹ Jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora, který je vyjádřen v jakékoli objektivně vnímatelné podobě.

¹³⁰ Ustanovení § 536 odst. 2 ObchZ.

¹³¹ ŠTANDERA, Jan. *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-519-0, s. 12.

¹³² Tamtéž, s. 10.

k provedení díla, nese objednatel, alespoň dokud trvá jeho vlastnické právo. Obecně však nese nebezpečí zhotovitel, což je významné v situacích, kdy závazky ze smlouvy o dílo zaniknou v souvislosti s činností zhotovitele, z důvodů, za které odpovídá třetí osoba, kvůli vyšší moci apod. Zhotovitel zároveň musí dílo provádět na svůj náklad, což platí především tehdy, kdy se strany nedohodnou na dílčích platbách ceny díla v době jeho provádění nebo na záloze za provedení díla. Tyto náklady nese zhotovitel do okamžiku vzniku práva na úhradu ceny díla.¹³³

Také objednatelem může být fyzická i právnická osoba, která má smlouvou o dílo stanovenou povinnost dílo převzít. Tato povinnost vzniká dokončením díla v souladu s § 2605 odst. 1 OZ, kdy objednatel dílo přebírá s výhradami nebo bez výhrad.¹³⁴ Avšak podle § 2606 OZ může být dílo převzato také po částech nebo v souladu s ustanoveními o kupní smlouvě, pokud je předmětem díla věc.¹³⁵ Druhou stěžejní povinností objednatele je zaplacení smluvené ceny a s ní související právo zhotovitele na zaplacení ceny díla.

Dle ustanovení § 2586 odst. 2 OZ si strany smlouvy o dílo mohou cenu ujednat dvěma základními způsoby. Buď si cenu přímo určí vzájemnou dohodou, nebo se domluví na způsobu, kdy cena díla nebude přímo určena. Častější je samozřejmě první varianta z důvodu snahy o předejití případným sporům. Pokud je to jen trochu možné, bývá cena určena konkrétní částkou. Nicméně cenu lze přímo stanovit také jinak než konkrétním číselným vyjádřením. Běžné a povolené jsou způsoby stanovení ceny závislé kupříkladu na měnovém kurzu nebo inflaci. Situace, kdy není cena určena konkrétní částkou nastávají také tehdy, kdy se počítá s nárůstem nákladů v souvislosti s prováděním díla a prací na něm. Posledním způsobem přímého stanovení ceny díla je pak cena daná odhadem, která však pro svou nepřesnost není příliš doporučována. Nicméně pro přímé určení ceny obecně platí, že musí být v předmětném čase vždy objektivně zjistitelné.¹³⁶

Jak bylo zmíněno výše, zákon stranám současně umožňuje uzavřít smlouvu bez dohody o určení ceny. Pro platnost smlouvy je rozhodující fakt, že strany mají vůli uzavřít smlouvu bez dohody o ceně. Cena je pak v souladu s § 2586 odst. 2 OZ stanovena na základě cen srovnatelných s daným dílem v době uzavření smlouvy a za obdobných smluvních podmínek.

¹³³ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8, s. 1036.

¹³⁴ Převzetí díla s výhradami nebo bez výhrad je podstatné pro uplatnění práva za zjevné vady díla v souladu s § 2605 odst. 2 OZ a v souvislosti s § 2615 a násl. OZ.

¹³⁵ Ustanovení § 2608 OZ.

¹³⁶ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8, s. 1038.

Pro zařazení do kontextu autorského práva je nezbytné zmínit ustanovení § 61 AutZ, které se vztahuje na situace, kdy dílo vytváří přímo autor na základě smlouvy o dílo.¹³⁷ Jak vyplývá z § 61 odst. 1 AutZ, autor se smlouvou o dílo zároveň **poskytuje licenci** k účelu, který ze smlouvy vyplývá (pokud si strany samy nesjednají účel a rozsah smlouvy). Poskytnutá licence je obecně považována za zákonnou, ačkoliv bych se přiklonil spíše k názorům autorů, kteří danou licenci považují za „*zákonnou kvazilicenci*“¹³⁸, jelikož zde účel a rozsah licence vyplývá ze smlouvy mezi objednatelem a autorem (zhotovitelem). Pokud má objednatel zájem užít dílo nad rámec sjednaného účelu, může tak učinit pouze v souladu s licenční smlouvou, jak dále uvádí § 61 odst. 1 AutZ. V souladu s ustanovením § 61 odst. 2 AutZ má autor možnost dílo vytvořené na objednávku užít a licenci poskytnout dalším osobám, avšak nikdy v rozporu s oprávněnými zájmy objednatele (jedná se zejména o vznik škody).¹³⁹

Pro účely autorského práva jsou velice podstatná také zvláštní ustanovení týkající se děl s nehmotným výsledkem upravených v § 2631 a násl. OZ. Podle § 2631 OZ jsou díla s nehmotným výsledkem taková díla, jejichž výsledek činnosti nespočívá ve zhotovení, údržbě, opravě ani úpravě věci. Přímou na právo duševního vlastnictví pamatují § 2633 a § 2634 OZ. Ustanovení § 2633 OZ zakotvuje právo zhotovitele poskytnout výsledek činnosti i dalším osobám mimo objednatele, pokud smlouva neobsahuje výslovný zákaz tohoto poskytnutí nebo pokud tak bylo ujednáno. Poskytnutí výsledku činnosti dalším osobám zároveň nesmí být v rozporu se zájmy objednatele, což si musí zhotovitel vyhodnotit. V situaci, kdy zhotovitel dalším poskytnutím výsledku činnosti objednatele poškodí, je povinen mu nahradit vzniklou škodu. V souladu s § 2634 OZ poskytuje zhotovitel objednateli dílo k účelu vyplývajícím ze smlouvy. Základním předpokladem pro toto ustanovení je skutečnost, že majitelem práv k dílu je vždy zhotovitel, který po provedení díla poskytuje objednateli právo k užívání předmětu ochrany. Typickým příkladem díla s nehmotným výsledkem je koncert hudební skupiny, jak bylo uvedeno výše.¹⁴⁰

¹³⁷ Smlouva o dílo se i v tomto případě řídí obecnými ustanoveními § 2586 a násl. OZ.

¹³⁸ TELEČEK, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: Beck, 2007. Velké komentáře. ISBN 978-80-7179-608-4, s. 578.

¹³⁹ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2, s. 110-111.

¹⁴⁰ ŠTANDERA, Jan. *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-519-0, s. 164-166.

Závěr

Záměrem diplomové práce bylo přiblížit čtenáři základní problematiku smluvního práva autorského s důrazem na autorskoprávní licenční smlouvu. V posledních letech došlo v této oblasti k mnoha legislativním změnám, jejichž cílem bylo danou problematiku více sjednotit a zpřehlednit, což se dle mého názoru podařilo. Naprostou většinu současné úpravy tak nalezneme v OZ a AutZ, což vnímám jako veliký přínos pro orientaci v odvětví.

Od roku 2014 je účinný současný OZ, jehož přijetí je považováno za největší rekodifikaci soukromého práva v naší novodobé historii. Dobu více jak pěti let považuji za poměrně dostatečnou pro vyhodnocení (ne)úspěchu nového právního předpisu. Přes počáteční nervozitu a zmatky nahlížím na OZ jako na vítanou a nezbytnou změnu, která usnadnila orientaci v mnoha právních odvětvích. Pro účely této práce je nicméně nezbytný specifický pohled autorského práva, kterému OZ pomohl především sjednocením úpravy licenčních smluv a smluv o dílo, kterou vhodně doplňuje úprava v AutZ, který se za poslední roky změnil především zrušením ustanovení týkajících se licenčních smluv.

Každá z kapitol této práce se snaží čtenáři poskytnout základní přehled, který má ve výsledku sloužit k tomu, aby si každý uvědomil svá základní autorská práva. V první kapitole proto sumarizují prameny práva autorského, kde vyzdvihují dva základní tuzemské předpisy a několik stěžejních mezinárodních úmluv. V následující druhé kapitole vysvětlují základní pojmy autorského práva, kterými shledávám autora, autorské dílo, autorské právo a obecně duševní vlastnictví. Druhou kapitolu jsem zvolil ve zmíněné podobě, jelikož považuji za nezbytné, aby si čtenář byl schopen vysvětlit skutečný zákonný význam těchto pojmů před přečtením částí týkajících se smluvního práva autorského.

Jádrem své diplomové práce shledávám třetí a čtvrtou kapitolu, které jsem se v závěru rozhodl doplnit dalšími typy licenčních smluv v páté a šesté kapitole a stručným představením smlouvy o dílo v kapitole sedmé, kterou pro problematiku autorského práva považuji za neméně významnou.

Třetí kapitola čtenáři přináší základní vhled do tématu licencí, které rozlišuje na smluvní, zákonné a nucené licence a zároveň vysvětluje pojmy (ne)omezených a (ne)výhradních licencí, jenž se ve velké míře objevují v následující čtvrté kapitole, která je celá věnována typové autorskoprávní licenční smlouvě.

Autorskoprávní licenční smlouva představuje základ diplomové práce, a proto bylo mým cílem představit ji čtenáři komplexně od jejího vzniku až po její zánik takovým způsobem, aby byl schopen ji vhodně a v souladu se zákonem uzavřít či zkontrolovat její správnost.

Seznam použitých zkratk

Ústava	ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
LZPS	usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
AutZ	zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
EU	Evropská unie
WIPO	Světová organizace duševního vlastnictví

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

ČADA, Karel. *Chránit / nechránit, to je otázka: výsledky výzkumu a vývoje, jejich ochrana a komercializace*. Plzeň: Alevia, 2014. ISBN 978-80-905538-0-4.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 6., aktualiz. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-454-1.

HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8.

CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2.

CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-671-5.

CHALOUPKOVÁ, Helena a Petr HOLÝ. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*. 3. vyd. Praha: Beck, 2007. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7179-586-5.

JAKL, Ladislav. *Licenční smlouvy v oblasti duševního vlastnictví a nový občanský zákoník v České republice*. In: JAKL, Ladislav. *Nový občanský zákoník a práva k duševnímu vlastnictví*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-01-4.

JAKL, Ladislav. *Právní ochrana duševního vlastnictví*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2011. ISBN 978-80-86855-78-3.

KŘÍŽ, Jan; HOLCOVÁ, Irena; KORDAČ, Jiří; KŘEŠŤANOVÁ, Veronika. *Autorský zákon. Komentář*. 2. aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2005. Praha: Linde Praha a.s., 2005. ISBN 80-7201-546-X.

MATĚJČIČNÝ, Tomáš. *Kolektivní správa autorských práv*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-528-9.

NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., BUDÍKOVÁ, P., IVIČIČOVÁ, J., KEDROŇOVÁ, K., ŠTROSOVÁ, I. a ŠTÝSOVÁ, M. *Smluvní právo*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-271-0609-7.

SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIČHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-240-0.

ŠTANDERA, Jan. *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-519-0.

ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné* 3. 5., jubilejní a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-465-9.

ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-638-9.

TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář.* Praha: Beck, 2007. Velké komentáře. ISBN 978-80-7179-608-4.

TELEC, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví.* 1, Lidskoprávní základy, Licenční smlouva. 2. upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3.

TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu.* Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5.

Seznam použitých internetových zdrojů

Členství ČR v nejvýznamnějších mezinárodních autorskoprávních úmluvách a smlouvách. Ministerstvo kultury ČR. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/clenstvi-cr-v-nejvyznamnejsich-mezinarodnich-autorskopravnich-umluvach-a-smlouvach-738.html> [cit. 10. 8. 2018].

Inside WIPO. World Intellectual Property Organization. Dostupné z: <http://www.wipo.int/about-wipo/en/> [cit. 10. 8. 2018].

Licenční smlouva. Mgr. Marek Martinka. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/licencni-smlouva-95097.html> [cit. 20. 9. 2018].

Nařízení a směrnice EU o autorském právu a právech souvisejících s právem autorským. Ministerstvo kultury ČR. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/narizeni-a-smernice-eu-o-autorskem-pravu-a-pravech-souvisejicich-s-pravem-autorskym-695.html> [cit. 15.11. 2018].

Smluvní podmínky Facebooku. Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/legal/terms> [cit. 10. 8. 2019].

Seznam použitých právních předpisů

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích

Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů (zákon o ochranných známkách)

Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)

Zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších předpisů (zákon o ochraně práv k odrůdám)

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon)

Zákon č. 115/1953 Sb., o právu autorském (autorský zákon)

Vyhláška č. 488/2006 Sb., kterou se stanoví typy přístrojů k zhotovování rozmnoženin, typy nenahraných nosičů záznamů a výše paušálních odměn

Seznam použité judikatury

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2009, č. 5 Tdo 815/2009

Seznam ostatních zdrojů

Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 8. 9. 1886

Všeobecná úmluva o autorském právu revidována v Paříži dne 24. 7. 1971

Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví ze dne 14. 7. 1967

Abstrakt

Smluvní právo autorské

Tématem diplomové práce je smluvní právo autorské. Záměrem práce je podat základní přehled z oblasti smluvního práva autorského se zaměřením na autorskoprávní licenční smlouvu. Práce je rozdělena do sedmi kapitol.

První kapitola popisuje prameny autorského práva. Skládá se ze čtyř částí, ve kterých jsou postupně představeny základní mezinárodní prameny, právo Evropské unie, ústavní předpisy a zákonné a podzákonné předpisy. Druhá kapitola navazuje základními pojmy z oblasti autorského práva, které jsou nezbytné pro pochopení problematiky smluvního práva autorského.

Stěžejní část práce tvoří třetí a čtvrtá kapitola. Ve třetí kapitole je obecně vysvětlen pojem licencí a jejich rozdělení na smluvní, zákonné a nucené licence. Zároveň tato část představuje úvod pro čtvrtou kapitolu, která se zabývá autorskoprávní licenční smlouvou a tvoří jádro práce.

Autorskoprávní licenční smlouva je ve čtvrté kapitole popsána od svého vzniku až po typické příklady zániku licence, kterými jsou zejména odstoupení od smlouvy, výpověď a zánik licence v souvislosti s právním nástupnictvím. Kromě vzniku a zániku licence popisuje kapitola subjekty, účel, předmět a obsah licenční smlouvy a podrobněji jsou rozebrány také obligatorní a fakultativní náležitosti autorskoprávní licenční smlouvy, dispozice s licencí v podobě podlicence a postoupení licence a licenční odměna, kterou si mezi sebou poskytovatel a nabyvatel licence sjednají.

Výklad týkající se licenčních smluv uzavírá pátá a šestá kapitola. V páté kapitole je stručně popsána nakladatelská smlouva a z problematiky individuálních licenčních smluv lehce vybočuje kapitola šestá, která se zabývá hromadnými a kolektivními licenčními smlouvami.

Závěrečná sedmá kapitola je věnována smlouvě o dílo, která úzce souvisí jak s občanským, tak autorským právem. Vzhledem k velice propojené úpravě je tedy z části popsána obecnými ustanoveními občanského zákoníku a z části z pohledu zvláštní úpravy obsažené v zákoně autorském.

Abstract

Contractual copyright law

A theme of the diploma thesis is the contractual copyright law. The main purpose of this thesis is to provide an overview of the contractual copyright law, mainly focused on the copyright license agreement. The thesis consists of seven chapters.

The first chapter describes sources of the contractual copyright law. It consists of four parts which introduce elemental international sources, European Union law, constitutional regulations and primary and secondary legislation. The second chapter explains basic terms of the copyright law, which are necessary for better comprehension of the contractual copyright law.

The third and the fourth chapter are crucial parts of the thesis. The third chapter generally explains licenses and its division to contractual, legal and compulsory licenses. This part is also an introduction for the fourth chapter which is a core of the thesis and deals with the copyright license agreement.

In the fourth chapter, license agreement is described from its conclusion to termination (e.g. withdrawal of the agreement or unilateral termination of the agreement). Besides conclusion and termination, this chapter describes parts, purpose, subject and content of the contract. The fourth chapter also analyses obligatory and facultative terms of the license agreement, disposition with the license (sublicense and assignment of license) and the license fee.

The fifth and the sixth chapter close the interpretation regarding license agreements. The publishing contract is described in the fifth chapter and the sixth chapter is focused on collective management of copyrights, specifically repertory license agreements and collective license agreements.

The final chapter concentrates on the contract for work which is related to both civil and copyright law. Therefore, the contract for work is described from the civil and copyright law perspective.

Klíčová slova / Keywords

Autorské právo / Copyright law

Licenční smlouva / License agreement

Smluvní právo / Contractual law